

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

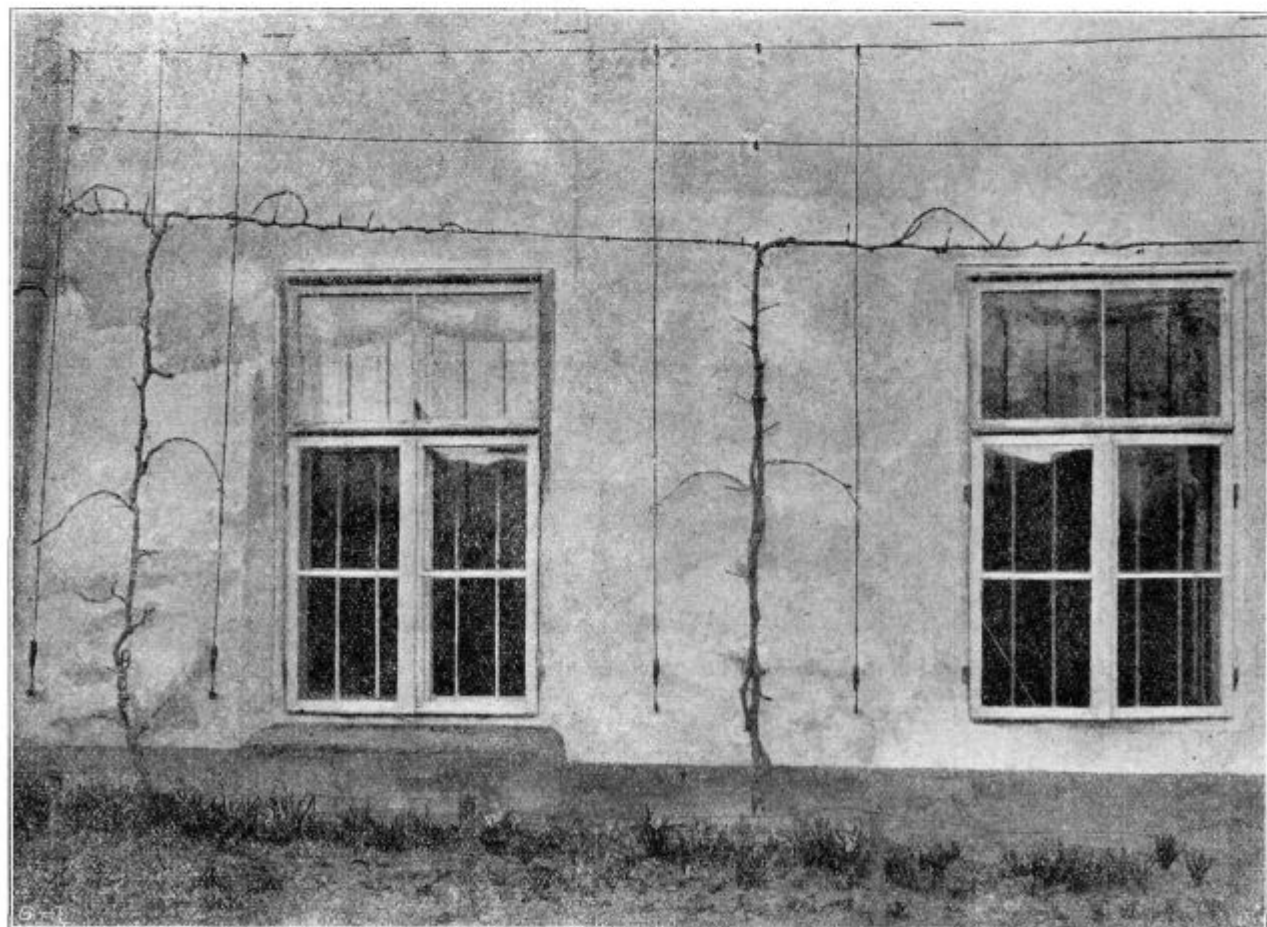
Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1912. Letnik XXIX.

Obseg: Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju. — Nove določbe glede pogozditve poljedelskih parcel, meječih ob tuja poljedelska zemljišča. — Razstava perutnine v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

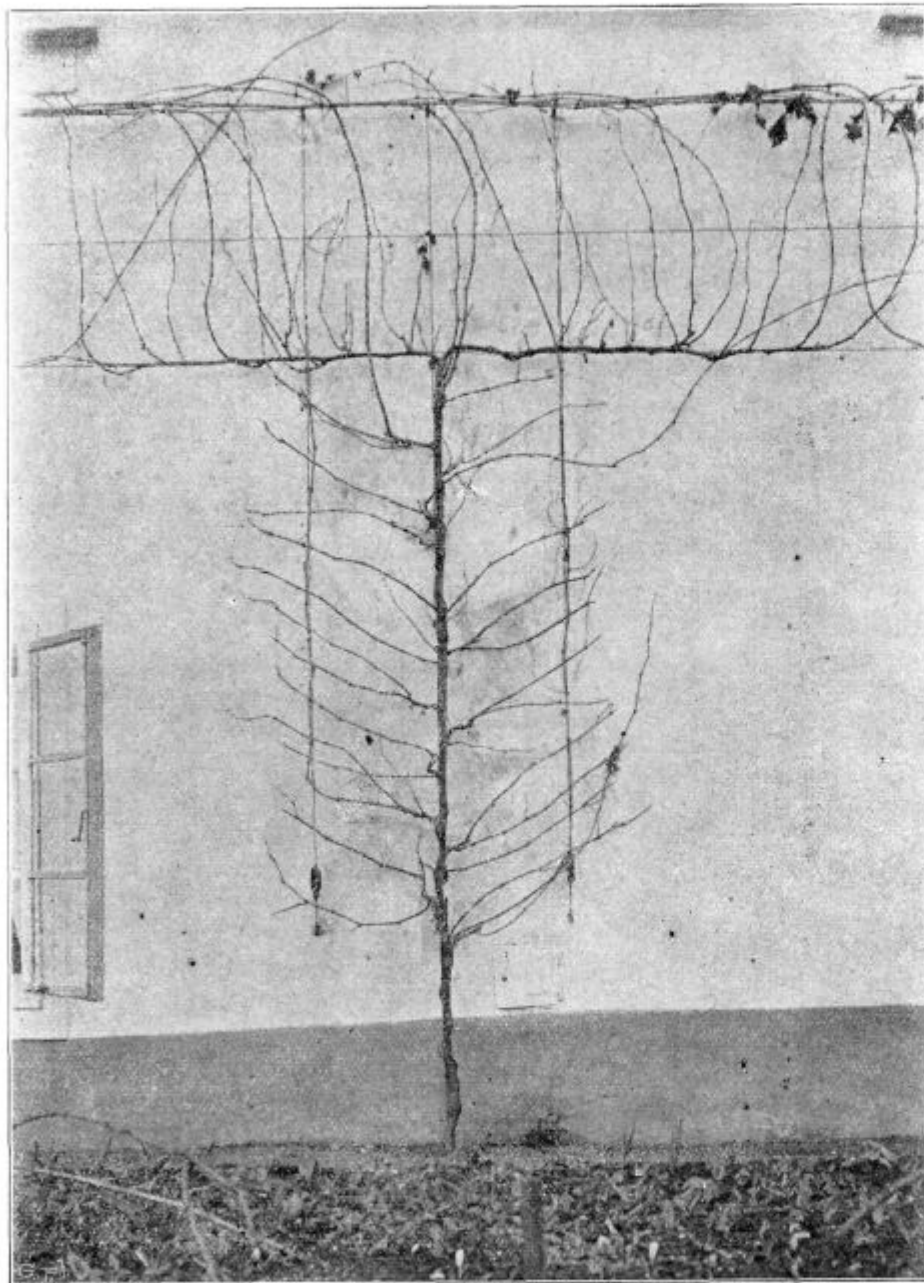
Podoba 30. Trtni špalir (zelena avguštana) ob hišnem zidu deželne kmetijske šole v Mariboru. (Trte spomladi, obrezane deloma na reznike (čepke), deloma na napence (šparone), ker ta vrsta zahteva bolj dolgo obrezovanje.)

Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju.

Piše c. kr. vinarški nadzornik B. Skalický v Rudolfovem.

V. Za vzgojo na špalirju (latniku, brajdi) pripravne vzgojne oblike.

Za višje kakor $2\frac{1}{2}$ m visoke zide (ograje, škarpe) ali za visoke, prosto stoječe brajde je najbolj pripravna

Podoba 29. Trtni špalir (beli španjol) na zidu ob hiši deželne kmetijske šole v Mariboru. (V spodnjem delu navpičen, v zgornjem vodoraven dvoramen kordon. Trta jeseni, po odpadlem listju).

vzgojna oblika navpični kordon. Tako obliko nam predstavlja na pr. spodnji del trte v podobi 29. Navpični kordon obstoji iz navpično stoječega debla, kjer se pri vsakem bivšem kolenčku trta obreže na kratke reznike, oziroma, če je rast prehuda, tudi na kratke napence (šparone) (glej podobo 30.). V to svrhu sadimo trte navadno po 1 m narazen in jih že od mladega pravilno obrezujemo, da jim damo nameravano obliko.

Na nizkem zidovju, na nizkih lesenih ograjah (plotih itd.) je najbolj priporočljiva oblika vodoravni kordon. Take oblike nam kažejo podobe 31., 32. in 33.

V 31. podobi ima vsaka trta kratko deblo in dve rameni v eni višočini (etaži, črti).

Ta oblika je pripravna za prav nizke ograje ali pa rabate, gredice, ki je z njimi obrobljen vrt ali vinograd.

Podoba 32. nam kaže dvoramen, dvoetažen vodoraven kordon. Ena trta daje tu dve etaži (dve črti) nad seboj. Ta oblika je pripravna za višje ograje ali za škarpe in za močnejše rastoče trtne vrste.

Pri teh dveh oblikah se sade trte navadno po 1 m 20 cm do 1 m 30 cm narazen.

Podoba 33. nam kaže vodoravne dvoramne kordone z nenakomi visokimi debli, kakor jih gojijo v Thomeryju na Francoskem, vsled česar se tak kordon imenuje tudi tomerski kordon. Ta oblika je jako pripravna za višje zide, ograje itd.

Vsaka trta da eno dvoramno etažo (črto). Na posameznih ramenih se režejo kratki rezniki (čepi, palčki, ščapi) dveh očes.

Pri tej obliki se sade trte tem bolj skupaj, čim višji je zid, ki ga je s trto zakriti.

Oddaljenost posameznih ramen (etaž) pri vseh vzgojah ne sme znašati manj kakor 60 do 70 cm, da imajo zeleni poganjki vmes zadosti prostora.

Kakor je razvidno iz podobe 29., 30., 34. in 35. se da s sestavo navpičnega in vodoravnega kordona vsak prostor na zidu itd, primerno izpolniti.

Pri nas na Dolenjskem nahajamo ob hišah in v vinogradih pogostoma t. zv. brajde. Na njih so trte navadno razpeljane brez sistema in brez prave oblike.

Čestokrat so take brajde preobložene s šparoni (napnenci), vsled česar se trte kmalu izrode in opešajo.

Če se že ne gleda na obliko, se mora vsaj gledati na to, da je rodeči les na trti enakomerno razdeljen in da se obrezuje bolj na kratko, tako da vsled tega ne trpi razvoj grozdja, lesa in cele trte.

Na Vipavskem in na Primorskem je navada vzgajati trte pri

hišah itd. (zlasti avguštano) v obliki takozvanih latnikov (glej podobo 36. v 8. številu „Kmetovalca“.)

Navadno se vzgoji pod pristreškom več metrov visoko deblo, ki je na koncu razcepljeno v veje (ramena), ki se potem navadno po dve skupaj privežeta na pripravljeno oder.

Stem se doseže sicer gosta senca, ali to na vsak način škoduje razvoju trte in grozdja.

Bolje bi bilo, da bi se v vsaki vrsti napeljala samo ena veja.

Na teh vejah se navadno нареžejo 50 do 70 cm dolgi šparoni ali napnenci, ki se v vodoravni legi privežejo na počezne late ali v to svrhu napete žice (glej podobo 36 b).

Zeleni poganjki se navadno vežejo na posebne, v to svrhu pritrjene drevesne veje (glej podobo 36 a) in se pustijo, da nemoteno rasejo. Skrajšajo se kvečjemu tedaj, če visijo predaleč čez oder.

Včasih se pa drevesne veje sploh ne rabijo in se zelene mladike pustijo, da kar kvišku rasejo in se potem sameodsebe poležejo na podstavljeni oder.

Trta avguštana se pri tej dolgi vzgoji, posebno če je pod pristreškom, prav dobro razvija in dobro rodi.

(Dalje prih.)

Nove določbe glede pogozditve poljedeljskih parcel, mejecih ob tuja poljedelska zemljišča.

(Zakon z dne 21 februarja 1912, dež. zakon št. 11).

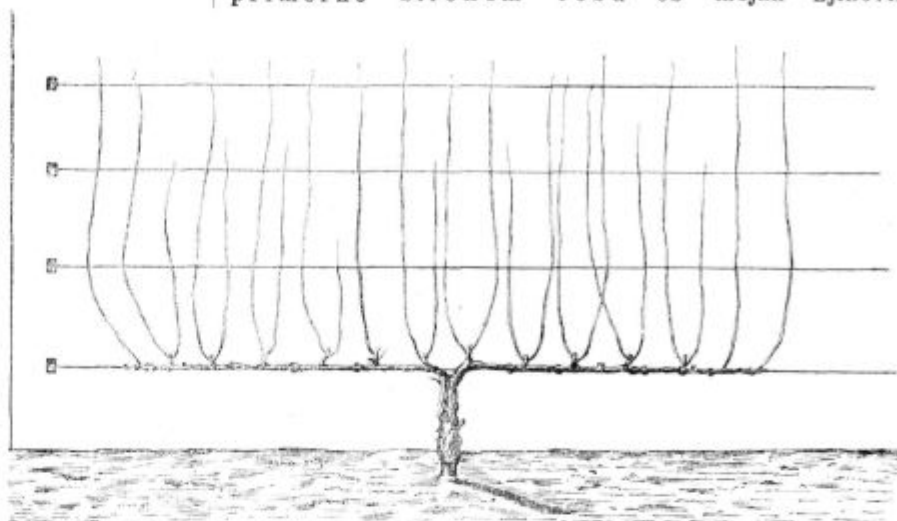
Če je doslej kdo pogozdil poljedelsko zemljišče, torej travnike, steljnike ali njive, je ta zemljišča — kakor znano — lahko poljubno zasadil, ne da bi bil moral koga vprašati, ali mu brani ali ne.

Sredi meseca marca t. l. je pa bil izdan nov zakon o pogozdovanju poljedelskih parcel, ki določa, da mora vsakdo, ki namerava sceloma ali deloma pogozditi njive, travnike, steljnike ali pašnike, — torej taka zemljišča, ki jih ni dolžan zasaditi, nameravajo pogozditev najprej naznaniti okrajni politični oblasti, torej c. kr. okrajnemu glavarstvu, četa njegova zemljišča mejé ob poljedelska zemljišča drugih posestnikov.

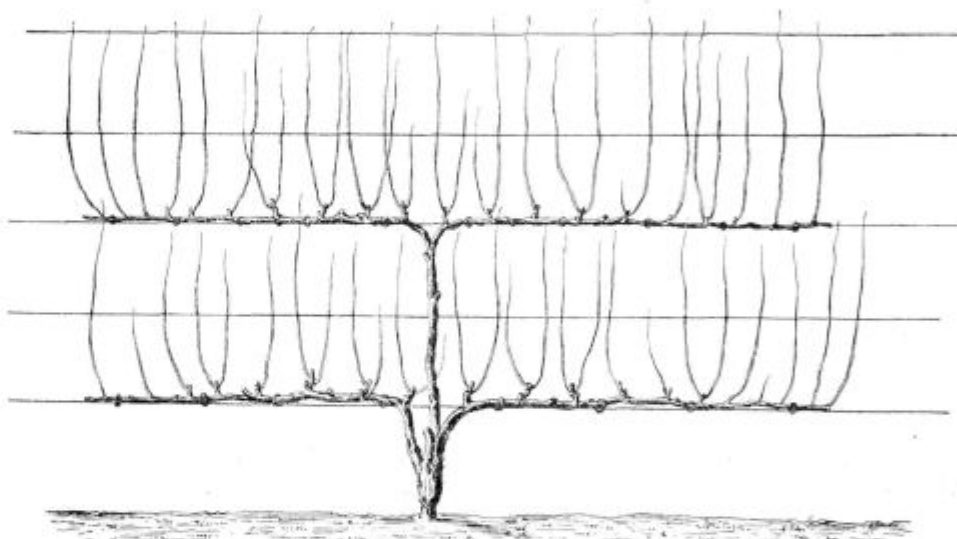
Za gozdne parcele, kjer se morajo po gozdni postavi prazni prostori zasaditi, nadalje za zemljišča, ki spadajo pod zakon o pogozdovanju Krasa, predpisi tega novega zakona ne veljajo.

Vzemimo slučaj, da hoče kdo pogozditi njivo, ki mu je vsled oddaljenosti od doma zelo od rok ali pa je vsled pomanjkanja delavcev ne more obdelovati; njiva meji ob njive in travnike, ki so last sosedov. Po novi postavi torej mora nameravajo pogozditev naznaniti c. kr. okrajnemu glavarstvu. Poslednje obvesti potem lastnike sosednih njiv in travnikov, torej poljedelskih parcel. Ti imajo pravico predlagati v teku šestih mesecev od dneva obvestitve, naj se oni,

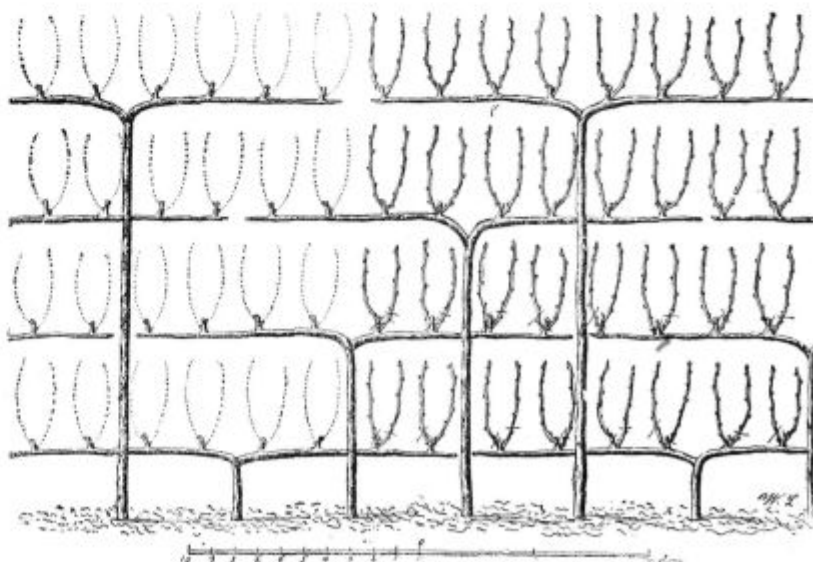
ki je pogozditev njive naznanil, primora, da na primerno širokem robu ob mejah njihovih

Podoba 31. Vodoraven dvoramen kordon z eno etažo, pripraven za nizke ograje in rabate

Podoba 32. Vodoraven dvoramen, dvoetažen kordon, pripraven za višje ograje.

Podoba 33. Vodoravni dvoramni kordoni (Thomery), pripravi za višje zide (Leva polovica predstavlja obrezane, desna neobrezane trte.)

parcel ne bo vzgajil visokega gozda, oziroma visokodebelnega drevja, ampak da bo gojil le nizke

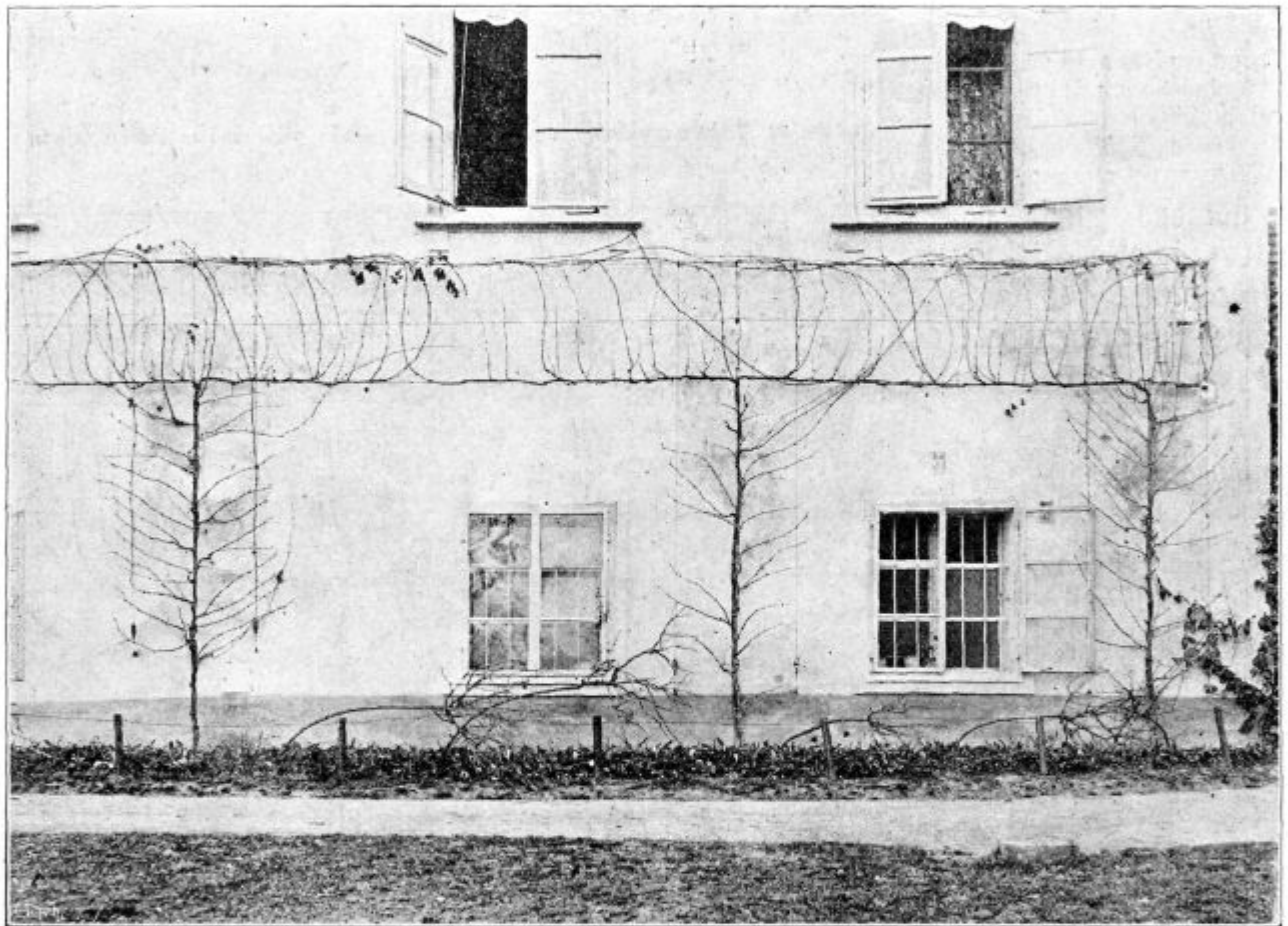
gozd, ki ga mora v kratkih presledkih posekavati. Ta svoj predlog utemelji posestniki-sosedje stem, da jim visokodebelno drevje lahko napravlja škodo pri zemljiščih vsled zasačevanja in pa — kakor zakon pravi — vsled prerasčanja korenin.

Okrajno glavarstvo bo najprej delalo na to, da se mejaši poravnajo. Če ne pride do poravnave, je treba komisijske poizvedbe z udeleženci in s poljedelskimi ter z gozdarskimi strokovnjaki na kraju samem. Če komisija dožene, da se je vsled nameravane pogozditve istinito bati škode na sosednih zemljiščih, se določi ob prizadetih mejah širina roba, kjer ne sme vzrasti visokodebelno drevje, ampak le nizki gozd ter se obenem predpiše doba, ki je v njej ta gozd vselej posekavati. — Ko bi zemljiške razmere ne dopuščale

oblastveno spoznano, da ta širina zadostuje ali da je morda lahko celo manjša.

Če je kdo po 14. marcu t. l., ko je dobil popisani zakon veljavo, zasadil poljedelsko zemljišče in je opustil predpisano naznanitev, lastniki sosednih zemljišč, ki utegnejo škodo imeti, toliko časa ne izgube pravice zahtevati, da se uvede od političnega oblastva gori opisano postopanje, dokler ni preteklo 5 let po zvršenem nasadu; glede morebitnih komisijskih stroškov veljajo ravnostne določbe, kakor je bilo poprej omenjeno. Istih pravic se lahko poslužijo posestniki poljedelskih zemljišč v slučaju, da se je sosedna, poprej poljedelska parcela sama zarasla, dokler samorasle rastline niso presegle povprečne starosti petih let.

Za prestopke zakonitih določeb se nalagajo kazni

*Podoba 34. Razpeljava trt ob hišnem zidu deželne kmetijske šole v Mariboru. (Trte pred obrezovanjem.)

nizkega rastja, se celo predpiše, da mora ostati določeni rob brez lesne rasti.

Za določitev širine roba bo mnogokrat lahko merodajna širina zasačenih, z mahom obraščenih prostorov po travnikih ob gozdnih mejah, nahajajočih se tuintam v bližini na polju. Primerjati pa se morajo, če ne pridejo v poštev kake druge okolnosti, v prvi vrsti zemljišča s podobno vzhodno, južno, zahodno lego, itd.

Stroške za komisijo mora v slučaju, kadar spozna politična oblast predpis varstvenega roba za potreben, plačati lastnik parcele, namenjene v pogozditev; če se pa izločitev tega roba ob mejah ne smatra za potrebno, pa dotični sosed mejaš, ki jo je zahteval. Mejaš mora plačati stroške tudi tedaj, če je zahteval širši rob, kakor ga je bil lastnik lesoreji namenjene parcele izlepa pripravljen ob meji pustiti, — kakorhitro je

od 10—400 kron. Razentega ima politična oblast pravico ukreniti, kar je potrebno v varstvo sosednih poljedelskih zemljišč, na stroške lastnika pogozdene parcele.

* * *

V gozdno-gospodarskem oziru bodi glede nizkega gozda na izločenih robovih naslednje omenjeno:

Kadar se predpiše po izločenem robu le nizki gozd, potem na njem ni mogoče saditi, oziroma vzgajati igličastega drevja, kakor na primer smreko, jelko, borovec, mecesen. Igličasto drevje, kakor vsakdo vé, ni sposobno za nizki gozd, ker štori ne dajejo poganjkov. Za nizke gozde je sposobno le listnato drevje in od tega gotove vrste v večji, druge v manjši meri. Za katero drevesno vrsto se je odločiti — za bukev, gaber, hrast, kostanj, akacijo, jelšo ali za

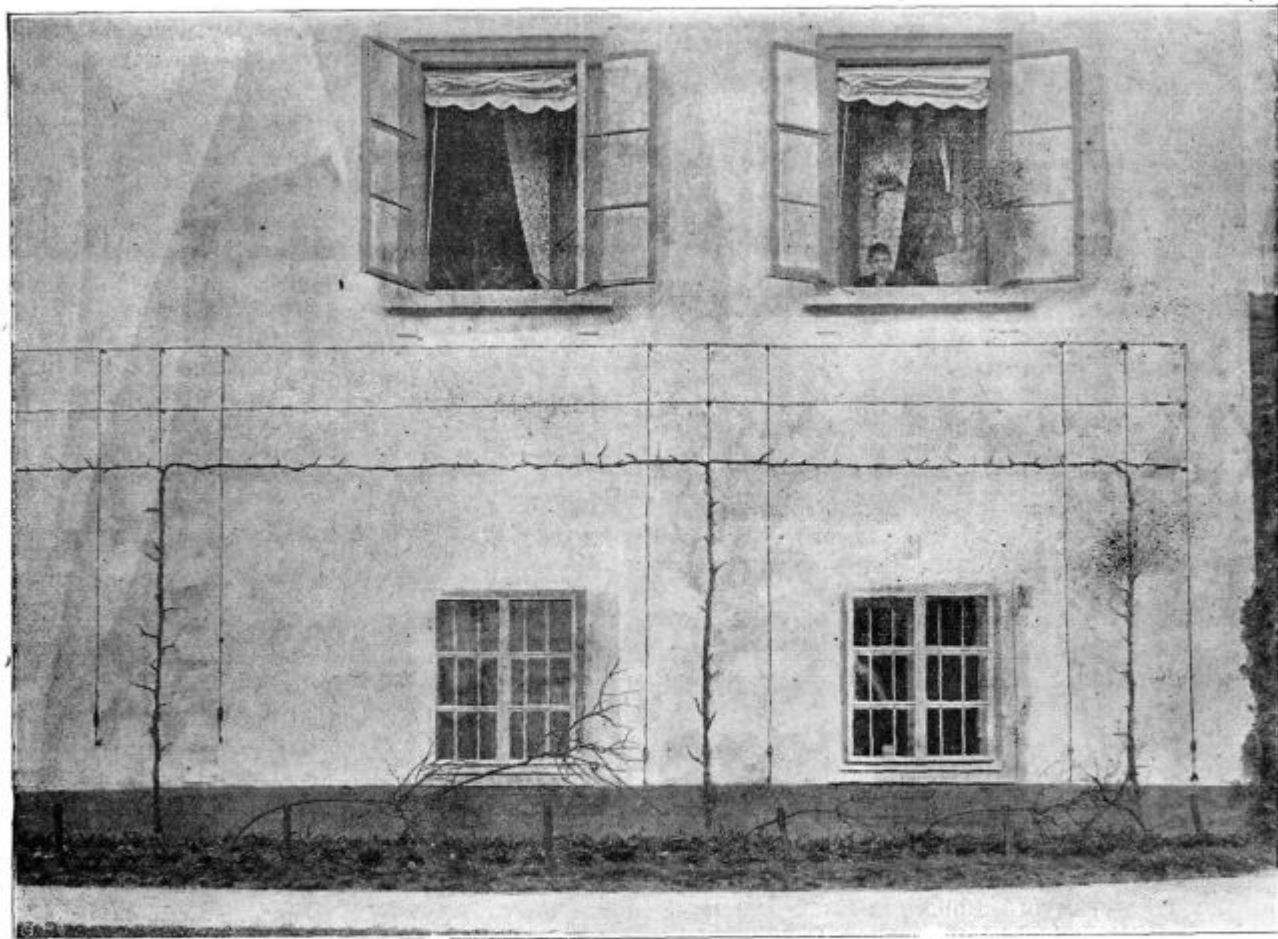
vrbo — je odvisno od nadmorske višine zemljišča, njegove prisojne ali osojne lege, kakovosti zemlje itd. Jemlje se navadno tisto drevje, ki uspeva in rado rase v dotičnem kraju ali v njegovi bližnji okolici.

V predpisani ali pa v sporazumu s sosedom določeni dobi — pri nekterih lesovih vsakih 5 do 8 let, pri drugih 10 do 15 ali do 20 let — se nizki gozd jeseni, še bolje pa na pomlad, dokler drevje še ni v soku, oziroma ozelenelo (izvzemši hrastje, koder se pridobiva lubje), načisto poseka in posekani les kmalu pospravi. Sekati se mora prav nizko pri tleh napošev. Odsek mora biti gladek, z ostro sekuro ali z drugim pripravnim orodjem napravljen, da se štori ne razkoljejo.

posekati previseče veje sosednega igličastega visokega gozda, ampak je svetovati, tozadevno vprašati poprej pri c. kr. okrajnem glavarstvu ali c. kr. okrajnem gozdarskem nadzorništvu, kakor je podobno v nekem slučaju namignilo najvišje sodišče.

Razstava perutnine v Ljubljani.

Ko je odbor perutninarske zadruge sklenil prirediti prvo razstavo v Ljubljani, je šel sicer z vso vnemo na delo, pa tudi z mešanimi čustvi. Blagajna na šibkih nogah, stroški pa so bili proračunjeni precej visoko. Kaj bo s finančnim uspehom, kaj pa šele z moralnim?

Podoba 35. Razpeljava trt ob hišnem zidu dež. kmetijske šole v Mariboru. (Trte obrezane.)

Glede preraščanja korenini je poudariti, da od korenin nizkega gozda ni pričakovati nič manj preraščanja kakor od visokega gozda, pri gotovih lesnih vrstah, na primer pri akaciji celo neprimerno veliko več. Po splošnjem državljskem pravu pa sme vsak lastnik posekati vse korenine kakor tudi veje, ki segajo iz tujega sveta v njegovo zemljišče, oziroma nadenj. Poslužujoč se te pravice, kmetovalec lastniku sosednega nizkega gozda z odstranitvijo korenin ne bo posebno veliko škodoval.

Drugače je v gotovih slučajih z odsekanjem korenin kakor tudi z oklestitvijo vej pri igličastem drevju, torej v visokem gozdu; to bi utegnulo biti temu drevju ponekod zelo na kvar in včasih privabiti tudi lubadarja ter pospešiti njegovo razmnožitev. Tako dejanje bi bilo zoper določbe gozdne postave. Vsled tega ne gre v vsakem slučaju močno

Danes odbor lahko s ponosom gleda na svojo zvršeno in krasno uspelo razstavo. Prvi strokovnjaki in zastopniki raznih oblasti in korporacij so se izrekli pohvalno o njej. In s to pohvalo je plačan ves trud in vse skrbi za stvar vnetega odbora.

Vabilu odbora so se odzvale naslednje oblasti in korporacije, ki so jih zastopali tile gospodje, in sicer: c. kr. deželno vlado g. deželnovladni svetnik Detela, deželni odbor g. dr. Lampe, c. kr. kmetijsko družbo g. cesarski svetnik Pirc, ljubljanskega župana magistratni svetnik dr. Zarnik, zadržno zvezo g. ravnatelj Traven, gospodarsko zvezo g. ravnatelj Juvan. Ob otvoritvi je pozdravil g. mlekarški in živinorejski nadzornik Legvart došle zastopnike in zbrano občinstvo, pojasnjujoč namen in pomen razstave. Zahvalil se je deželni odbornik g. dr. Lampe, vzbujal veselje do te panoge živinoreje in želel mnogo uspeha.

Po oficialnem delu otvoritve so si zbrani zastopniki ogledali razstavo in se prav laskavo izrazili o njej.

Na razstavi so bile kokoši, gosi, race, golobi, purani, pavi, srebrni in zlati fazani, pegatke, razni ptiči, kunci itd.

Kokoš je bila zastopana po vseh plemenih, ki so na Kranjskem zastopana in tudi že aklimatizirana. Poleg velikih in težkih plemen so bile razstavljene razne jajčarice lažjih plemen kakor tudi plemena za jajca in meso.

Težja plemena so zastopale pasme: kočinke, bramovke, mehelnke in lengšenke. Ugajale so posebno lengšenke g. Klofutarja iz Tržiča in g. H. Franzla iz Ljubljane ter bramovke g. Kanca. Srednje pasme so zastopale bele in zlate vejandotke, orpingtonke, rodajtlendke, plimetke, favrolke itd. Izmed teh je bilo občinstvo najbolj navdušeno za še malo poznano rodajtlendsko pleme, ki se z njim temeljito peča živinozdravnik v Mokronogu g. Simmenthal. To pleme je v lepi skupini razstavil g. Počivalnik iz Ljubljane.

Jajčarice so bile razstavljene: italijanke bele in jerebičarke, minorke in nekaj domačih križanih plemen. Posebno močno so bile zastopane laške jerebičarke, ki so že precej razširjene na Kranjskem. Občinstvu sicer niso ugajale v toliki meri, a vsaka gospodinja, ki je vpeljala to pleme, se ga drži in ga hvali! Razširil sem že zelo v svojem kraju to pleme, in vsak je zadovoljen z njim.

Izmed puranov naj omenim snežnobeke pure g. Mulleya iz Logatca, ki so zbujale splošno občudovanje.

Lepe so bile emdenske in tuluške gosi, in poleg njih smo videli tudi domače.

Z racami pa se je zopet ponašala g. Mara Pencova iz Mokronoga. Njene pekinške race so bile res nekaj krasnega na razstavi. Šola na Grmu je istotako razstavila prav lepe pekinške race.

G. Franzl je razstavil osem plemen krasnih golobov. Pozornost so nase obračali veliki graharji (polnishe Lukstauben) g. dr. Hočevarja iz Domžal. Tudi g. Počivalnik se je odlikoval z golobi.

Velikega gospodarskega in socialnega pomena ob sedanji draginji so kunci. Z njimi se na Kranjskem veliko premalo pečamo.

Presenetili so nas krasni velikani, na primer francoski ovni, belgijski in dunajski orjaki. Krasne živali navedenih plemen so razstavili: g. R. Treo iz Ljubljane, g. J. Traven z Glinca, Edvard Bubnič iz Slivja v Istri, šola z Grma, de Gleria iz Logatca, zavod Lichtenturn i. t. d. Kupcev za nje je bilo v izobilju, a žal, da so cene takim živalim za naše ljudi previsoke, ker niso še navajeni na cene odlikovanih živali. Tukaj ima zadruga še mnogo dela, da te krasne velikane razširi med svoje ude.

Lep je bil vzoren hlev z zaklopnimi gnezdi in ograjo; napravil ga je g. Trenk in ga cenil 250 K. V njem je razstavila Grmska šola svoje lepo sultalsko pleme.

Ugajala sta tudi oba paviljona. V levem je razstavil g. Stupica iz Ljubljane razno v perutninarsko stroko spadajoče orodje in stroje. Vzbuja je občo pozornost in žel splošno pohvalo. Kdor potrebuje kako stvar, mu toplo priporočamo to solidno in dobro firmo.

Gospod Šarc je razstavil v desnem paviljonu razno perje, blago i. t. d., g. Čvančara razna zdravilna in ohranjujoča sredstva, g. E. Bubnič iz Istre pa razne in lepo ustrojene kunčje kože.

Ves vrt v Unionu je bil z zelenjem, smrečicami, zastavami lepo okrašen, na odru za otvoritev je bil

cesarjev kip, na obeh straneh kipa pa cesarska zastava v ukusni dreperiji.

V nedeljo se je vršilo presojanje in obdarovanje živali. Uspeh je bil naslednji:

Darila za kokoši.

I. darilo, oziroma priznalna diploma I. vrste:

Jelovšek, Vrhnika; Franzl, Ljubljana; Penca, Mokronog; Klofutar, Tržič; Grmska šola; Simmenthal, Mokronog; Lang, Ljubljana; Oblak, Ljubljana; bolnica Postojna; Borštner Franja, Ljubljana.

II. darilo, oziroma priznalna diploma II. vrste:

Grmska šola; baron Apfaltrern, Grmače; Kanc, Ljubljana; Herrisch, Ljubljana; Humek, Raka; gospodinske šole: Vrhnika, Repnje in Marijanišče; Dobravec, Črnuče; Traven, Glinca; Smuk, Retnje; Pečnik, Stožice; Počivalnik, Ljubljana; Kaulich, Medvode; Kobe, Žabja vas; Patteroster, Vevče; Arko, Postojna; Zupančič, Dolsko; Skok, Domžale; Strah, Vevče.

III. darilo, oziroma priznalna diploma III. vrste.

Zupan, Dolsko; Slanc, Litija; gosp. šole Vrhnika, Repnje in Marijanišče (za druge pasme); Potočnik, Drnovec; Simmenthal, Mokronog; Bertonceelj, Domžale; Kosler, Ljubljana; Klander, Dolsko; Franzl, Ljubljana; Pečnik Jerica; Malenšek, Kandija; Košir, Brod; Golli, Rudnik; Kotar, Dolsko; Ališ, Medvode; Škrjanec, Radomlje; Nartnik, Polhov gradec; Pavlin, Grič; Mrkun, Homec; Drašček, Zalog; Grm; Mulley, Logatec; Kozamernik, Ločnica; Košenina, Ljubljana; Bojanec, St. Peter; Sporar, St. Peter; Dobravec, Črnuče.

Gosi.

II. darilo, oziroma priznalna diploma II. vrste.

Kosler, Ljubljana; Kokalj, Kranj; Traven, Glinca; Müller, Domžale; Počivalnik, Ljubljana.

Race.

I. darilo, oziroma priznalna diploma I. vrste:

Penca, Mokronog; Grmska šola.

II. darilo, oziroma priznalna diploma II. vrste:

Počivalnik, Ljubljana; Cerar, Domžale; Traven, Glinca.

III. darilo, oziroma priznalna diploma III. vrste:

Brtonceelj, Domžale; Sbil, Mokronog; Franzl, Ljubljana; Požlep, Ljubljana; Strah, Vevče.

Purani.

Diploma I. vrste:

Mulley, Logatec.

II. darilo, oziroma diploma II. vrste.

Baron Apfaltrern, Grmače; Traven, Glinca.

Kunci.

Priznalne diplome so se prisodile:

Treo, Ljubljana; Traven, Glinca; Bubnič, Slivje; Gall, Ljubljana; Grmska šola; de Gleria, Logatec; zavod Lichtenturn; Miklavčič, Ljubljana; Nanut, Ljubljana.

Golobje.

Priznalne diplome dobe:

Franzl, Ljubljana; dr. Hočevar, Domžale; Počivalnik, Ljubljana.

Sportna perutnina.

Odlikovani so bili: Franzl, Ljubljana, za pegatke; Franzl, Ljubljana (posebej za razne fazane); Počivalnik, Ljubljana.

Omeniti mi je še firme Polsterer, ki je razstavila razna krmila za perutnino; firme Lassnik s semenjem; katoliške bukvarne z literaturo in slikami iz te stroke; Mlekarske zveze, ki je razstavila v okusnem slogu raznovrsten med.

Vsem omenjenim firmam je komisija priznala častno diplomu.

V stranski dvorani so bila razstavljena jajca vseh vrst in plemen, da se je občinstvo lahko prepričalo o velikosti jajec posameznih plemen.

Videli smo tudi valilne stroje raznih sestavov, napajalnike, zaklopna gnezda, krmilnike, vzorne hleve za kunce itd. Smelo trdim, da je bila razstava popolna. To so potrdili zastopniki perutninarških društev iz Štajerske, Koroške, Solnograške in Avstrijske.

Z zelo povoljnimi obiskom, z laskavimi priznanji v časopisju je dobil odbor moralno podporo, ki ga bo bodrila k nadaljnjemu smotrenemu in za naše ljudstvo koristnemu delu.

Zupan.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavijo pričetne šrke imena in kraja, če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanju niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 79. Pri nas je velik lesni trgovec kupil gozd, ki ga izsekava ter ima za izvažanje lesa 12 konj, ki z njimi vozi težke vozove in je tako že silno pokvaril občinska in zasebna pota, da skoraj ni več mogoče v našo vas z vozom priti. Ali moremo tega lesotržca tudi po novem cestnem zakonu prisiliti, da na svoje stroške popravi pokvarjena pota? (F. T. v P.)

Odgovor: Tudi po novem cestnem zakonu z dne 21. februarja t. l., ki velja za Kranjsko, se more tisti, ki dokazano povzroča znatno višje stroške za vzdrževanje deželnih, občinskih in vaških cest in potov, pritegniti k posebnemu prispevanju za vzdrževanje ali popravilo cest, potov ali mostov. Z dotičnikom se je glede poprave ali večjega prispevka pogoditi, in če se ne more doseči noben dogovor, pa deželni odbor določi izreden prispevek za izredno rabo cest in potov.

Vprašanje 80. S svoje njive imam pravico voziti pridelke čez sosedovo njivo. Sedaj sem pa pričel koptati na svoji njivi pesek, in tega mi sosed brani čez svojo njivo voziti, češ da imam služnostno pravico do vožnje čez njegovo njivo samo za pridelke, ne pa za pesek. Ker mi preti s tožbo, vprašam, ali mi sosed more braniti, čez njegovo njivo voziti kaj drugega kakor samo pridelke? (F. Z. v R.)

Odgovor: Na vsak način imate Vi služnostno pravico do vožnje čez sosedov svet, a ta služnostna pravica je omejena le na vožnjo, ki je v zvezi z obdelovanjem Vaše njive. Vožnja peska je pa nova in je sosed ni dolžan trpeti, ker ona znači razširjenje služnostne pravice, ki ni dovoljena.

Vprašanje 81. Imam grahaste kokoši, ki menim, da so plimetske skalne pasme (plymouth-roks). Te kokoši so v

vsakem oziru prav dobre, samo eno napako imajo, da imajo silno trde jajčne lupine, ki jih dovaljena piščeta ne morejo razključiti. Skoraj polovica piščet zaradi tega pogine. Skušali smo že razna sredstva; jajca smo močili in piščetom smo iz lupine pomagali, a pravega uspeha ni bilo. Kaj je vzrok, da piščeta ne morejo sama od sebe, brez pomoči iz jajčne lupine? (J. O. v V.)

Odgovor: Pravilno mora vsako pišče samo lupino preključiti in brez tuje pomoči iz nje priti. Kakor hitro pišče tega ne more storiti, je vedno dokaz, da je slabotno; s takimi piščeti pa sploh ni veliko početi. Da so dovaljena piščeta slabotna in ne morejo lahko sama iz lupine izlesti, temu je vzrok slabo valjenje, vsled česar so piščeta slabotna, ali pa prihaja ta nepravilnost od premladega, slabega ali preveč izrabljenega petelina. Pri prostem izletu naj na enega dobrega in krepkega petelina ne hodi več kakor 8 do 10 kokoši. Tudi iz jajec premladih kokoši se radi izležejo slabiči, ki ne morejo lupine preključiti.

Vprašanje 82. Imam dve junici, ki imata po hrbtu vse polno žuljev, kjer so črvi. Kako se govedi preženo taki žulji na hrbtu? (J. G. v G.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete v koži junic na hrbtu žulje, so bule, kjer živi ličinka (črv) neke muhe, ki se imenuje goveji zolj. Poleti na paši zolja samica odlaga svoja jajčeca na govejo dlako, iz jajčeca se izleže ličinka, in ta se zabode pod kožo. Ko se je ličinka zarila pod kožo, se okoli nje naredi vrečica, in na onem mestu je koža nekoliko privzdignjena, kakor bi bilo kako zrnje pod njo. Ličinka rase in z njo bula, ki se ognuji in predre, in v tem gnoju živi ličinka. Najbolje je kolikor mogoče kmalu bulo z dvema prstoma stisniti, pri čemer brizgne iz nje gnoj in tudi ličinka se iztisne ter se mora umoriti. Izprva bela, potem rjavkasta ličinka živi do prihodnje pomladi v buli, potem izleže in pade na zemljo, kjer se zabubi, a nekoliko tednov pozneje izleti iz nje nov zolj, ki se razploja. Samec hitro pogine, samica se pa napoti iskat govedi. Koža zolja gveda nima polne cene, ker je luknjasta, zato je bule po možnosti kmalu izstisniti, kakor je gori povedano. Kakega posebnega zdravila proti bulam na govedi, ki so jih povzročile zoljave ličinke, ni, priporočeno je pa pašno goved vsak večer štrigljeti, da se sproti odstranjujejo zolja jajčeca z dlake, preden se je izvalila ličinka, ki se zarije v kožo.

Vprašanje 83. Ali je plačati večji davek od sobe, ki je v nji peč, in ali je enak davek od zidane peči kakor od železne? (J. O. v Č.)

Odgovor: Od peči v stanovanju se sploh ne plačuje davek. Od poslopij se plačuje hišnonajemniški davek ali hišnorazredni davek. Hišnonajemniški davek se redno plačuje le v nekaterih mestih, dočim se na deželi plačuje od stanovalskih hiš redno le hišnorazredni davek. Kakor hitro pa tamkaj, kjer se predpisuje le hišnorazredni davek, kdo da v najem kako stanovanje, mora od tega stanovanja plačevati hišnonajemniški davek, ki se ravna po visokosti najemščine, in se prav nič ne gleda na to, ali je v dotičnem stanovanju kaka peč ali ne.

Vprašanje 84. Moje kokoši dobijo navadno v drugem letu svoje starosti po nogah nekake kraste ali izrastke, da zaradi tega začno hirati in jih moramo poklati, ker se ne morejo več prestopati. Odkod dobivajo kokoši kraste po nogah, kako se zabranijo in kako odpravijo? (K. L. v D.)

Odgovor: Garjavost na nogah kokoši, ki preide včasih tudi na greben, povzroča neka silno majhna živalca, ki spada v vrsto pršic in se imenuje kurji srbec. Srbec raje pod kožo in kokoši neznošno nadleguje; zato so nemirne,

se slabo rede, slabo nesejo jajca ter se kljujejo po nogah, kjer se delajo vedno večje garje in se tvorijo veliki izrastki. Bolne kokoši je treba ločiti od zdravih ter je garje dobro namazati z milom. Ko so se zmeščale, jih je previdno odlučiti. Tako oluščene noge se z gorko vodo zmijejo ter dobro odrgnejo z bencinom. Bencin zaide globoko pod kožo in tamkaj hitro umori vse zajedalce. Čez četrto ure se morajo noge zopet v gorki vodi zmiti in potem z vazelino namazati. To se vsak dan toliko časa ponavlja, dokler se delajo nove kraste in so živali nemirne. Ko ostanejo noge čiste in se živali pomirijo, je znamenje, da so vse pršice umorjena. Pri delu z bencinom, ki je zelo vnetljiv, bodite do skrajnosti previdni in ne trpite blizu nobene luči ali goreče smotke. Ker pa srpci prebajajo od kokoši na kokoš in se nahajajo povsod tam, kjer kokoši prebivajo, zato je treba vsa ta mesta temeljito razkužiti. Ves gnoj, ostanke krme in smeti iz kurnjakov je treba sežgati. Tla, vrata, droge, korita itd. je popariti z vročim lugom, in sicer se v to svrhu najbolje rabi sodov lug, ki se naredi, če se na 100 litrov vode skuha 3 kg navadne sode. Po takem razkuženju se kurnjaki in vsi leseni deli pobelijo z apnenim beležem, ter je zlasti paziti, da belež dobro zamoči vse špranje.

Vprašanje 85: Kako velika bodi gnojnična jama za šest odraslih goved in šest odraslih svinj in kako veliko bodi gnojščice za to število živine? (F. V. v Ž.)

Odgovor: Množina scalnice, ki jo kaka žival na dan izloči, je odvisna od množine pijače, od vnanje topline, od množine kakavosti tistega, kar gre od živali skozi pluća in kôžo, in od gostote blata. Vsled tega je torej množina scalnice lahko zelo različna; eno odraslo govedo more dati, če se upoštevajo vse te okoliščine in še posebej njegova velikost, na dan 4 do 7 kg scalnice. Mlajše govedo seveda primerno manj. Od prasiča pride na dan $\frac{1}{2}$ do 2 kg scalnice. Velik del scalnice popije stelja, tako na primer 100 kg stelje iz slame more popiti 30 kg scalnice, 100 kg stelje iz listja 43 kg in 100 kg suhega žaganja 35 kg. Na podlagi tu označenih razmer in števil morete izračunati, kako veliko gnojnično jamo naredite. 1 kg gnojnice je toliko kakor 1 liter in 1 m³ prostora v gnojnični jami drži 1000 litrov ali 100 kg gnojnice. Navadno se računa na eno veliko goved $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ m³ prostora v gnojnični jami in 3 prasiči se računajo za eno odraslo govedo. Od enega odraslega goveda se dobi na dan 37 $\frac{1}{2}$ kg svežega gnoja. Če naj gnoj na gnojščicu leži 100 dni, potem je hraniti na gnojščicu od ene govedi v tem času 3750 kg. Če tehta 1 m³ gnoja 600 kg in se gnoj poldrug meter visoko naloži, potem se potrebuje za eno odraslo govedo na gnojščicu 4 m³ prostora.

Vprašanje 86. Imam govedo simodolskega plemena, ki mu ušesa večinoma dol visijo. Govedo je sicer popolnoma zdravo, je živahno in je zelo ješče. Ali so dol viseča ušesa pri govedih znak kake bolezni, ali je to le samo razvada? (F. V. v Ž.)

Odgovor: Vsako uho pri govedih ima štirinajst različnih mišic, ki pomagajo uho pregibati, oziroma ga kvišku držati. Med temi mišicami so tudi dvigalci ušes, in če so ti mrtvični pa ušesa dol vise. Mrtvičnost ušesnih dvigalnih mišic torej ni razvada, ni posledica kake druge bolezni, ampak je bolezen dotičnih mišic samih, ki je za žival popolnoma brezpomembna. So kake živali taki bolezni ušesnih dvigalnih mišic podvržene in je ta podvrženost kaj rada podedljiva.

Vprašanje 87. Ktere vrste kokoši najbolj zgodaj kvočejo, kajti imam veliko kokoši, pa doslej noče še nobena valiti. (F. V. v Ž.)

Odgovor: Vobče se lahko reče, da so vse lahke kokoške pasme boljše jajčarice kakor valilke, in narobe so kokoši težkih pasem slabše jajčarice ter boljše valilke, in

od njih nektere posebno rade in zgodaj kvočejo. Zgodnje in radovaljne valilke so zlasti kočinke in bramovke, ki imajo pa to napako, da so pri valjenju zelo nerodne. Kot dobre valilke priporočajo tudi vejandotke, lengšenke in plimetke.

Kmetijske novice.

Škropljenje trt po toči. Po toči poškodovane vinograde je treba takoj drugi dan po teči škropiti z modro galico. Zakesnelo škropljenje ne koristi. Umni vinogradnik se mora v svojo lastno korist že zdaj preskrbeti s potrebno množino modre galice, da jo ima v slučaju potrebe takoj pri roki. Deželni odbor kranjski dovoljuje v okviru od deželnega zbora v ta namen dovoljenih sredstev revnejšim vinogradnikom, ki jim toča napravi znatno škodo, naknadno primerne podpore. Posestniki po toči poškodovanih vinogradov, ki takoj po toči škrope svoje vinograde, naj jeseni prosijo deželni odbor primerne podpore v pokritje stroškov za porabljeno modro galico. Glede škropljenja trtja z modro galico vobče se svetuje, da se trte prvič škrope že v drugi polovici meseca maja, ko so poganjki komaj ped dolgi.

Oddaja brejih kobil v oskrbo konjerejcem. Konjeniški in artilerijski polki imajo nekaj zlahtnokrvnih brejih kobil, ki jih oddajo v začasno oskrbo zanesljivih konjerejcev. Konjerejci, ki se priglase, morajo dotične kobile, kakor hitro se spozna brejest, prevzeti ter jih toliko časa imeti, da se more žrebe odstaviti. Po tem času morajo kobilo nepokvarjeno vrniti polku, za oskrbo kobile pa se konjerejcu prepusti žrebe za plačilo. Za navedene kobile je poslati priglase takoj na samostojni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Družbene vesti.

* **Modro galico** za škropljenje trt proti peronospori ima družba tudi letos v zalogi. Cena galici je K 64.— v Ljubljani, voznino do zadnje postaje in prevažanje na dom pa mora naročnik sam plačati, ker v to svrhu letos ni nikakih podpor. Galica se mora družbi takoj plačati; podružnice morajo izkupilo tekom 14 dni poslati družbi, sicer računajo tvornice 6 % zamudnih obresti, ki se jim hoče družba izogniti.

* **Zmleto žveplo.** Družba ima tudi letos v zalogi najfineše zmleto žveplo za žveplanje trt, ki stane K 18.— 100 kg z vrečo vred v Ljubljani. Dobiva se v vrečah po 25 in po 50 kg.

* **Trtne škropilnice** ima družba tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: navadne škropilnice „Korona“ po K 22.— in škropilnice novejšje sestave „Hero“ po K 34.— komad z zabojem vred. Slednje imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko pripravljene. Družba si je nabavila tudi nekterih potrebščin k škropilnicam, ker jih morajo posestniki starih škropilnic večkrat nadomestiti. Nova škropilnica je draga, dočim se da majhna napaka često popraviti z nadomeščanjem kakega dela, kakor n. pr. male ventilne kroglice za Korono ali večjo za Hero. Oboje stane po 18 h komad. Ventilni gumi stane 8 h. Razpršilnike, ki se lahko rabijo za oba stroja, nadomešča družba po 75 h z iglo vred. Nova iznajdba je mrežna cevka, ki se lahko rabi pri vsaki razpršilni cevki, ne da bi bilo treba pri razpršilni cevki ali na razpršilniku kaj izpremeniti. Z mrežno cevko opremljena razpršilna cev lahko mnogo ur nemoteno deluje, ker se zamašenje dolgo zabranjuje. Komad stane 2 kroni.

* **Trtnih škropilnic za polovično ceno** odda družba nekaj komadov revnim vinogradnikom, in sicer le na priporočilo podružnic ali županstev. Tudi podružnice, zadrage in občine, ki škropilnice brezplačno posojajo revnim vinogradnikom, jih morejo nekaj dobiti po znižani ceni. Brezplačno se škropilnice ne bodo oddajale, ker ni zadostnih sredstev in ker se je družba prepričala, da večina prosilcev z brezplačnimi stroji ni ravnala tako skrbno, kakor je družba to zahtevala. Prošnje sprejema glavni odbor c. kr. kmetijske družbe do 1. majnika 1912. Ker se bodo škropilnice le do tedaj razpošljale, se na poznejše prošnje ne bo mogoče ozirati.

* **Oddaja semenskega krompirja.** Semenski krompir, ki smo ga objavili v četrti številki „Kmetovalca“, nam je domalega ves pošel. Dobita se še ameriški vrsti „krasni iz Delmenija“ in „pičblov“ v vrečah po 25 kg po 25 K 100 kg, dokler je še kaj zaloge.

* **Plemenske prasiče,** in sicer predvsem mladiče, bo oddajala odslej, kakor vsako leto, c. kr. kmetijska družba za polovično kupno ceno. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi današnje številke. Pripomnimo, da vsled pomanjkanja krme utegne letos spomladi primanjkovati mladih plemenskih prasičev, ker so prasičerejci to zimo obdržali le malo plemenskih svinj; zato bo bržkone mlade plemenske prasiče težko dobiti ter bodo dragi. Ker je tozadevna država in deželna podpora omejena, naj se vsakdo, ki hoče plemenske prasiče dobiti, takoj zglaš in naj sporoči, kdaj mu je najpriliceneje prasiče dobiti. Dobiti je na željo tudi starejše živali, ki so že ali bodo kmalu za pleme sposobne.

* **Semenska ajda.** Družba bo imela ob setvi za svoje ude na razpolaganje več vagonov prav lepe, težke in debelozrnate ruske temnorjave semenske ajde, ki bo stala 28 K 100 kg z vrečami vred. Ruska temnorjava ajda se pri nas bržkone izpremeni v črnkasto. Ta ajda je na glasu dobre rodovitnosti in da posebno veliko moke. Ajde za seme bo primanjkovalo in zategadelj bo tisti najvarneje ravnal, ki si semensko ajdo pravočasno zagotovi. Iz tega vzroka kmetijska družba že sedaj sprejema naročila na semensko ajdo in bo mogla ustreči le tistim naročnikom, ki se pravočasno zglase. — Siva francoska semenska ajda je družbi že pošla. Dobe jo sredi ali konci aprila le tisti naročniki, ki so jo naročili do 25. marca.

* **Semenske zmesi detelj in trav** izbrane prve kakovosti ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jih s pomočjo državne podpore oddaja kmetovalcem po znižani ceni K 1.80 za 1 kg. — Opozarjamo na spis „Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi“, ki ga na zahtevanje vsakomur zastoj pošljemo. Vsakdo, ki travna in deteljna semena naroči, naj sporoči, koliko posameznih semen kupi, ali pa naj naroči že narejeno zmes, a v tem slučaju mora pisati, kakšna je zemlja, ki jo misli obsejati, in kako velik je dotični prostor.

* **Deteljno seme,** zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 2 K 20 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 80 h kilogram.

* **Semena detelj in trav** ima družba naslednje vrste v zalogi:

domača detelja (<i>trifolium pratense</i>)	K 2·20
lucerna (<i>medicago sativa</i>)	„ 1·80
hmeljna lucerna (<i>medicago lupulina</i>)	„ 1·40
francoska pahovka (<i>avena elatior</i>)	„ 1·30
angleška ljulika (<i>lolium perenne</i>)	„ 0·60
laška ljulika (<i>lolium italicum</i>)	„ 0·60

pasja trava (<i>dactylis glomerata</i>)	„ 1·80
senožetna latovka (<i>poa pratensis</i>)	„ 3—
međena trava (<i>holcus lanatus</i>)	„ 1·40
svetlikasta trstika (<i>Phalaris arundinacea</i>)	„ 6 50
rdeča bilnica (<i>festuca rubra</i>)	„ 1·90
lisičji rep (<i>alopecurus pratensis</i>)	„ 2·60
mačji rep (<i>phleum pratense</i>)	„ 1·80
pasji rep (<i>cynosurus cristatus</i>)	„ 1·80
šopolja (<i>agrostis stolonifera</i>)	„ 2·40
zlata pahovka (<i>trisetum flavescens</i>)	„ 5·20
pokončna stoklasa (<i>bromus erectus</i>)	„ 1·30

* **Severnonemško seme krmne pese** dobivajo udje pri družbi po 2 K 60 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko. Rumena ekendorfovka stane pa 2 K 80 h kilogram.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

* **P. n. gg. družbene ude** nujno prosimo, da vse gospodarske potrebščine pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja, zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

* **Plačevanje blaga.** Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takejšnemu plačilu, oziroma proti povzetju. Družba mora sama vse potrebščine sproti plačevati in nima sredstev, da bi mogla na upanje dajati, zato tudi opozarjamo za plačilo odgovorne podružnične načelnike, da se istotako drže tega načela in da naj skrbno za poravnavo vsakega družbenega računa tekom določenih 14 dni. Častita načelništa, ki vzlic raznim opominom še dolgujejo za priskrbljene gospodarske potrebščine, tem potom nujno prosimo, naj zaostanke nemudoma poravnajo. Družba nima denarja, da bi malomarne plačnike podpirala, ampak mora svoje obveznosti napram dobaviteljem strogo in natančno spolnjevati.

* **Semenski oves,** in sicer **Ligovo,** ima družba za spomladansko setev v zalogi. Ligovo je priznana dobra vrsta iz visoke mrzle lege. Družba ga oddaja po 28 K 100 kg z vrečo vred. Blago je težko semensko in skrbno čiščeno.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18 odstotne žlindre v Ljubljani je K 6·75 in 19 % K 7— za 100 kg.

Naročbe na cele vagone se bodo zvrševale po naslednjih cenah:

16 %	17 %	18 %	19 %	20 %	21 %
K 512—	K 544—	K 576—	K 608—	K 640—	K 672—

za cel vagon z 10.000 kg, popust znaša z ozirom na prihranitev stroškov za prevažanje K 25— pri celem vagonu.

Te cene je razumeti bazis Trst, t. j. naročnik bo plačal le toliko voznine, kolikor bi znašala iz Trsta do zadnje postaje, čeravno dobi žlindro naravnost iz tvornic.

Kdor je ali bo dobil žlindro ali kako drugo gnojilo v celih vagonih, naj nam po prejemu vozni list vrne, da bomo videli, če je pravilno voznino plačal. Železnica je že mnogokrat pomotoma preveč zaračunila.

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po K 7— 100 kg z vrečo vred. Pri celem vagonu znaša popust 25 kron in se gnojilo pošlje franko do zadnje železniške postaje.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg. Naročila na cele vagonse se izvrše naravnost iz tvornic in se cena vsled zmanjšanja stroškov dokaj zniža.

Kalijevo sol po K 12·60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12 — 13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Čilski soliter po K 30— sto kg z vrečo vred. To dušičnato umetno gnojilo priporoča družba zlasti za bolj pozno spomladansko gnojenje z dušikom namesto amonijevega sulfata.

Amonijev sulfat po 36— K 100 kg iz Ljubljane. To gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimni itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna gnojila“ v drugi, „Uspeh poskušen pri gnojenju travnikov z umetnimi gnojili, in sicer posebno z amonijevim sulfatom“ v tretji in v nadaljnjih lanskih številkah, potem „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ v četrti številki lanskega „Kmetovalca“.

* Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10 % v vodi raztopne fosforove kisline, 10 % žveplenkislega kalija in 4 % amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. številki lanskega „Kmetovalca“.)

Vrtno gnojilo (mešano umetno gnojilo za zelenjad, cvetice in rastline v cvetličnikih), ki vsebuje 7 % v vodi raztopne fosforove kisline, 6 2/3 % čistega kalija (ne žveplenkislega!) in 6 1/2 % dušika (5 % amonijevega dušika in 1 1/2 % dušika solitrne kisline) oddaja družba po 40 h kg z vrečo vred.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedih hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* Tropine podzemeljskega oreha. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 20 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg.

* Sladkornata močna krmila kot okrepujoča primes k drugim krmilom ima odslej naša c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg, in sicer mešanice za in za pitanje po 20 K, ter za molzne krave tudi po 20 K z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Cela vreča teh krmil, ki tehta 50 kg, stane polovico goril označenih cen. Opozarjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. letošnjega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

* Klajno apno, 38—42 %, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunanost se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmil, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

* Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti po 7 K 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinska sol se izvršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vštet izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 1. aprila 1912.

Seji je predsedoval družbeni [predsednik gosp. komercialni svetnik Frančišek Povše in navzoči so bili: družbeni podpredsednik g. dr. Lampe, gg. odborniki baron Apfaltrern, Bartol, Dimnik, Hladnik, Istenič, Jačič, Kosler, baron Liechtenberg, Piber, Ravnikar, Rjohrman ter družbeni tajnik ravnatelj Pirc.

V pričetku seje je najprej družbeni predsednik pozdravil novoizvoljene in vnovič izvoljene ude glavnega odbora, proseč jih marljivega sodelovanja v prid družbe, ter je izrazil željo, da glavni odbor z združenimi silami že tako lepo procvitajočo družbo še bolj dvigne v prid kmetijstva kranjske dežele.

Glavni odbor je sklenil izplačati družbenemu drevesničnemu oskrbniku in vrtnarskemu pomočniku nagrado za izvršitev ogromnih spomladanskih del v družbeni drevesnici, in sicer posebno z ozirom na veliko delo, ki je v zvezi z odpošiljativjo drevja, ki se je moralo v najkrajšem času izvršiti.

Na prošnjo družbenega knjigovodje se mu pričeni s 1. aprilom njegova plača poviša, oziroma uredi.

Glavni odbor je odredil, da se manj važne družbene zadeve rešijo v skupni seji družbenega predsedništva in tajništva, ter naj se sklepi naknadno predlože v odobritev glavnemu odboru, vsled česar ne bo treba tako pogostokrat sklicevati sej glavnega odbora in se glavnemu odboru ne bo treba v svojih sejah pečati z manj važnimi zadevami.

Na vprašanje c. kr. kmetijskega ministrstva, kako bi bilo v bodoče urediti porabo državnih subvencij za razne panoge kmetijstva, da bi bil učinek teh državnih podpor tem večji, je glavni odbor naročil tajništvu izdelati na podlagi dosedanjih izkušenj spomenico, kjer je odločno ugovarjati proti vsakemu znižanju državnih podpor, ker je kranjska dežela v tem pogledu v primeri z drugimi deželami že tako prikrajšana, in je ugovarjati proti

vsaki taki kontroli od strani države, ki bi zavirala pravočasno in hitro izplačevanje, oziroma porabo podpor.

Na predlog družbenega podpredsednika g. dr. Lampeta se skliče dogovorno z deželnim odborom za torek, 16. aprila, enketa, ki naj se posvetuje o porabi one državne podpore za povzdigo živinoreje, ki pride na Kranjsko na podlagi zakona z dne 30. dec. leta 1909.

Na predlog odbornika g. Bartola je glavni odbor sklenil, da bo odslej dajal onim živinorejcem, ki imajo subvencijske bike nad dve leti, za vsak nadaljnji mesec namesto po 10 kron 20 kron nagrade.

Vsled dopisa magistrata deželnega stolnega mesta Ljubljane se je glavni odbor izrekel pripravljenega odstopiti v svrhu regulacije Poljanske ceste potrebni prostor družbenega posestva, ki leži ob tej cesti, in sicer proti odškodnini 10 K za štirinajški meter, in sicer s pogojem, da mestni magistrat prevzame stroške za prenos ograje.

O prošnji nekega posestnika iz kočevskega okraja, ki je bila predložena naravnost c. kr. kmetijskemu ministertvu, da bi se mu dovolilo brezobrestno posojilo v znesku 30.000 K za 15 let v sv ho zgradbe novega hleva, je glavni odbor soglasno sklenil te prošnje ne priporočiti, ker bi bilo to napram drugim kmetovalcem krivično, če bi se dobrostojni posestniki na tak bogat način podpirali.

Glavni odbor priporoči prošnjo občine Poljane, da se tamošnji živinski semenj, ki se vrši vsako leto 28. oktobra, prenese na 11. dan novembra vsakega leta.

Vsled vloge odvetnika dr. V. Pegana in drugov, da je kranjska podružnica društva avstrijskih živinozdravnikov protestirala proti izključitvi tržnega nadzornika A. Ribnikarja iz vrste družbenih udov na zadnjem družbenem občnem zboru, vsled česar je ta podružnica prekoračila svoj dekret, je glavni odbor sklenil, da se obrne do c. kr. deželne vlade, da to podružnico na primeren način pouči, da se nima na tak nedopusten način vtikati v zadeve občnega zbora c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Za nove ude so se priglasili in so bili sprejeti gg.:

Sterle Jernej, posestnik in vinotržec v Spod. Šiški; Kerin Alojzij, posestnik v Dolci; Kandolf Josip, posestnik v Konatičah; Čerin Mihael, posestnik na Jezici; Presetnik Frančišek, posestnik na Jezici; Zupanc Frančišek, posestnik v Krški vasi; Gros Josip, posestnik v Krški vasi; Maver Damijan, posestnik v Krški vasi; Perko Frančišek, posestnik na Gmajni; Mestnik Kristijan, posestnik v Malih Lesah; Pavčič Anton, posestnik v Malih Lesah; Mahne Janez, posestnik v Podbukovju; Završek Bernard, posestnik v Krški vasi; Hrovat Anton, posestnik v Vidmu; Globokar Frančišek, posestnik v Podbukovju; Rus Anton, posestnik v Šici; Adamič Josip, posestnik v Šici; Adamič Frančišek, posestnik v Šici; Fink Anton, posestnik v Podbukovju; Godec Anton, posestnik v Podbukovju; Miklavčič Janez, posestnik v Trebnji gorici; Nose Damijan, posestnik v Vel. Lesah; Lekan Janez, posestnik v Česnjici; Klemen Frančišek, posestnik v Podlipovici; Sešlar Frančišek, posestnik v Podlipovici; Grobljar Andrej, posestnik v Izlakah; Jesenšek Peregrin, posestnikov sin v Izlakah; Hribar Janez, posestnik v Šemniku; Mohor Lorenc, posestnik v Šemniku; Strmljan Janez, posestnik v Šemniku; Jenko Janez, posestnik v Šemniku; Grobljar Janez, posestnik v Jesenovcu; Grobljar Mihael, posestnik v Jesenovcu; Drnovšek Josip, posestnik v Dobrljevem; Lavrin Mihael, posestnik v Lipo.ici; Sešlar Josip, posestnik v Lipovici; Herle Alojzij, posestnik v Čemšeniku; Brvar Jurij, posestnik v Izlakah; Resnik Josip, posestnikov sin na Prevaljah; Grošelj Frančišek, posestnik v Drganiji; Prašnikar Ivan, posestnik v Podlipovici; Sterle Jernej, vinotržec v Spodnji Šiški; Polda Jakob, posestnik v Zabreznu; Simončič Rudolf, posestnik v Žigani vasi; Šemrov Josip, posestnik v Gorenji vasi; Murgelj Frančišek, posestnik v Dol. Brhovem; Cankar Ivan, posestnik v Ravniku; Perko Josip, posestnik na Vrtaču; Senica Jakob, posestnik v Št. Danijelu; Rozman Matija, posestnik v Sred. Beli; dr. Apih

Gustav, posestnik in profesor v Begunjah; Kenda Ivan, posestnik v Nomenju; Čermelj Ivan, posestnik v Dolgi Poljani; Bonin Josip, posestnik v Manžanu; Nik Matija, posestnik v Bereči vasi; Kraševac Josip, posestnik v Bušnji vasi; Kmetijska podružnica v Slovenjem gradu; Krištof Frančišek, živinorejski inštruktor v Ljubljani; Bokal Ivan, posestnik v Zajevšah; Javh Ivan, posestnik v Javorniku; Jelen Ivan, posestnik na Doboveu; Vrh Jakob, posestnik v Rateževem Brdu; Tratnik Janez, posestnik v Grahovem; Romah Anton, posestnik v Ledenicah; Pintar Frančišek, posestnik v Ledenicah; Peklaj Jakob, posestnik na Babni gori; Pirc Ivana, posestnica v Tunjicah; Petek Frančišek, posestnik v Kanderšah; Bizjak Matija, posestnik v Zavrtecu; Šega Ivan, posestnik v Studencu; Žibert Anton, posestnik v Rovišah; Felicijan Frančišek, posestnik v Rovišah; Marušič Matija, posestnik v Brezovem; Metelko Ivan, posestnik v Zavrtecu; Kambič Martin, posestnik v Prelogah; Oblak Leopold, posestnik v Jasenu; Jamnik Frančišek, posestnik v Lanišah; Beznik Lovro, posestnik na Gorjušah; Česenj Andrej, posestnik v Tacnju; Gril Miha, posestnik v Zlokarih; Drole Andrej, posestnik v Zgor. Besnici; Nemanič Martin, posestnik v Dobravici; Sajko Matija, posestnik v Vuketiču; Mavretič Lovro, posestnik v Budini; Hribar Josip, posestnik v Podbukovju; Miklavčič Matija, posestnik na Oselci; Godec Frančišek, posestnik v Krški vasi; Kavšek Anton, posestnik v Dobu; Furlan Lovro, posestnik v Varoštovcih; Wacha Milan, lekarnar v Metliki; Dobernik Simon, p. d. Afernik, posestnik v Srejah; Pečar Anton, posestnik v Prešnici; Videnšek Matija, posestnikov sin v Šmartinu v Rož. dol.; Dečman Marija, posestnica v Stožicah; Starčič Matija, posestnik v Dol. Skopicah; Piltaver Josip, posestnik v Krški vasi; Brez Anton, veleposestnik v Tibolzih; Jurič Anton, posestnik v Mali Kostrevnici; Župančič Alojzij, posestnik na Dobravi; Kotnik Valentin, posestnik v Lipsenju; Kranjec Josip, posestnik v Grahovem; Premrl Anton, posestnik v Šmibelu; Gorjanec Josip, posestnik v Sajevčah; Lukman Ivan, učitelj in posestnik v Šošanju; Benko Anton, posestnik v Križeh pri Čemšeniku; Kartuzijanski samostan v Pleterjah; Urbanec Ivan, posestnik na Rupi; Zihel Frančišek, posestnik v Vodica; Rakovec Josip, posestnik v Spod. Besnici; Lazar Ivan, posestnik v Spod. Vrsniku; Bratuž Frančišek, posestnik v Porečah; Premru Frančišek, posestnik v Št. Vidu nad Vipavo; Levstek Alojzij, mlinar v Grebenjah; Adamič Frančišek, posestnik v Andolu; Šterk Jure, posestnik v Starem Trgu; Krivec Janez, posestnik na Savi; Hribar Alojzij, posestnik v Podkorenu; pl. Pongratz Gustav, posestnik vile na Bledu; Kapus Frančišek, posestnik na Glineah; Sešlar Jakob, posestnik v Izlakah; Velkavrh Ivan, posestnik v Korenem; Šircelj Frančišek, posestnik v Trnovem; Kastelic Ivan, posestnik v Dobrem polju; Drmastja Ivan, gostilničar in posestnik v Šmartnu pod Šmarno goro; Tome Anton, posestnik v Preski pri Polšniku; Gnjezda Peter, posestnik v Vojskem; Podgornik Ana, prodajalka v Vojskem; Simčič Jernej, posestnik v Razdrtem; Gorjanec Luka, posestnik v Sajevčah; Počkaj Frančišek, posestnik v Škulah; Žagar Ignacij, posestnik v Hruševju; Teran Josip, posestnik v Zgor. Dupljah; Kastelic Božidar, župan v Materiji; Simončič Ivan, posestnik v Vrhu; Bohinjec Primož, posestnik v Sebenjah; Zupan Frančišek, posestnik v Retnjah; Dolžan Martin, posestnik v Novakah; Perko Ivan, posestnik v Seničnem; Fenc Rudolf, orožn. stražmešter v Trziču; Lapornik Ivan, posestnik v Jelšah; Rant Matevž, posestnik v Osojniku; Jug Matevž, p. d. Rutar, posestnik v Selah; Rebenšek Vinko, posestnik in čevljarški mojster v Rablju; Krošel Anton, posestnik v Illovi; Jeglič Frančišek, posestnik v Podtabru; Benet Lorenc, posestnik v Podkorenu; Graiser Alojzij, posestnik v Vodica; Oset Andrej, posestnik v Tolstem vrhu; Kalin Uršula, posestnica v Ljubljani; Seme Ignacij, posestnik v Sajevčah; Gradišek Janez, posestnik v Trzinu; Kacin Josip, posestnik v Steržnici pri Jagerščah; Volk Ivan, posestnik v Zarečici; Brožič Frančišek, posestnik v Vrbici; Zore Josip, posestnik v Št. Jurju; Vrhkar Ivan, posestnik v Stranskem vrhu; Zupančič Marija, posestnica v Ljubljani; Ambrožič Frančišek, posestnik v Sanaboru;

Premru Josip, posestnik v Sanaboru; Žugovič Mato, mlekar v Ljubljani; Perpar Anton posestnik v Koritih; Žnidaršič Anton, posestnik v Kalu; Smolič Janez, posestnik v Preski; Senica Josip, posestnik v Dobrničah; Kresal Frančišek, posestnik v Kalu; Slak Frančišek, posestnik v Knežji vasi; Kužnik Josip, posestnik v Lokvah; Smolič Janez, posestnik v Zagorici; Pirc Janez, posestnik v Knežji vasi; Jaklič Anton, posestnik v Šahovcu; Uršič Anton, posestnik v Kalu; Jaklič Janez, posestnik v Artmanji vasi; Mohorčič Josip, posestnik v Zagorici; Smolič Frančišek, posestnik v Koritih; Vrce Josip, posestnik v Koritih; Štupar Josip, posestnik v Koritih; Črček Josip, posestnik v Koritih; Slak Anton, posestnik v Vrhu; Legan Frančišek, posestnik v Artmanji vasi; Skobe Matija, posestnik v Koritih; Slak Jernej, posestnik na Dobravi; Perpar Frančišek, posestnik na Dobravi; Zupančič Anton, posestnik v Dobrničah; Buigo Frančišek, posestnik v Šahovcu; Pekolj Alojzij, posestnik v Dobrničah; Šuštaršič Anton, posestnik v Vrhu; Štupar Josip, posestnik v Vrhu; Razdrh Frančišek, posestnik v Dobrničah; Barle Matija, posestnik v Železnem; Kic Janez, posestnik v Koritih; Zupančič Marija, posestnica v Knežji vasi; Smolič Frančišek, posestnik v Koritih; Vrce Josip, posestnik v Koritih; Novak Frančišek, posestnik v Šahovcu; Zupančič Edvard, oskrbnik v Materiji; Prijatelj Matevž, posestnik v Vel. Poljanah; Perko Frančišek, posestnik v Novem mestu; Novak Anton, posestnik v Bršlinu; Pečarič Leopold, posestnik v Prečini; Ferkolj Anton, posestnik v Dol. Suhadolu; Franko Frančišek, posestnik v Brusnicah; Gazvoda Frančišek, posestnik in župan v Brusnicah; Nagel Frančišek, posestnik v Smoleni vasi; Curk Ljudevit, posestnik v Ajdovščini; Lulik Urban, posestnik v Ajdovščini; Slejko Frančišek, posestnik v Zapužah; Kušar Frančišek, posestnik na Ježici; Lambergar Anton, posestnik na Bregu; Božič Frančišek, posestnik v Tenetišah; Kanduč Frančišek, posestnik v Tenetišah; Tozi Martin, posestnik v Vintarjevcu; Grum Ignacij, posestnik v Podrojah; Pregelj Jože, posestnik v Tenetišah; Goljuf Janez, posestnik v Cerovcu; Brulec Ivan, posestnik v Hrušici; Žakelj Andrej, posestnik v Ledinah; Naglič Frančišek, posestnik v Žireh; Prelec Frančišek, posestnik v Portorose; Kandič Mihael, posestnik v Sitnem kalu; Končar Frančišek, posestnik v Hotiču; Požaršek Leopold, posestnik v Režišah; Poklukar Neža, posestnica v Dolgem Brodu; Jan Frančišek, posestnik v Mevkušu; Hubad Marijana, posestnica v Povodju; Jereb Jurij, posestnik v Količevem; Strmljan Josip, posestnik na Gori; Habič Frančiška, posestnica v Javoru, Vrbovec Alojzij, pos. in mag. uradnik v Sp. Šiški; Pristov Frančišek, posestnik in gostilničar na Bregu; Avsenek Frančišek, posestnik v Studenčicah; dr. Gregorič Viktor, okrožni zdravnik v Ilir. Bistrici; Frank Josip, posestnik v Celjah; Hance Jakob, posestnik v Šmartnem; Tušar Matevž, posestnik v Doljni Trebuši; Lipušček Anton, posestnik v Doljni Trebuši; Rijavec Ivan, posestnik v Doljni Trebuši; Marinko Josip, absolvent kmet. šole v Komaniji; Baloh Ivan, posestnik v Smokuču; Sodja Štefan, posestnik v Srednji vasi; Šolske sestre v Št. Jakobu v Rožu; Robič Josip, posestnik v Kranjski gori; Robič Frančišek, posestnik v Kranjski gori; Dular Alojzij, posestnik v Gornjem Podborštu; Drnovšek Tomaž, posestnikov sin v Trpečah pri Dobrlevem; Umek Ivan, posestnik v Dobrovški vasi; Kirn Anton, posestnik v Goriški vasi; Umnik Anton, posestnik v Šenčurju; Otoničar Janez, posestnik v Begunjah pri Cerknici; Bogataj Frančišek, posestnik v Logu; Kobe Josip, posestnik v Lazah; Mavrin Peter, posestnik v Jelenji vasi; Kljun Martin, posestnik v Hruševju; Čuden Ana, posestnica v Dragomeru; Trošt Anton, posestnik na Slapu; Potrato Anton, posestnik na Slapu; Volk Frančišek, posestnik na Slapu; Lavrin Peter, posestnik v Čemšeniku; Božič Jernej, posestnik v Porečah; Fabič Josip, posestnik v Orehovici; Sever Frančišek, župnik v Št. Vidu nad Vipavo; Tušar Ivan, posestnik v Počah; Šparovec Frančišek, ekspozit v Vrhpolju; Arko Ivan, posestnik v Zamostecu; Vovk Anton, posestnik na Rečici; Sagadin Jakob, posestnik v Kočnem; Trbižan Frančišek, posestnik v Gornji Brnici; Gerželj Martin, posestnik v Belskem; Požar Matevž, posestnik v Belskem;

Simčič Ivan, posestnik v Belskem; Šantelj Anton, posestnik v Belskem; Stare Ivan, posestnik v Jereki; Podobnik Ignacij, posestnik v Gabrji; Podobnik Martin, posestnik v Vel. Dobravi; Kozjek Frančišek, posestnik v Polhovem gradcu; Jereb Anton, posestnik v Malem Mengšu; Pečar Frančišek, posestnik v Nadgorici; Ravnik Miha, posestnik v Jereki; Kogovšek Frančišek, posestnik v Dravljah; Župančič Josip, posestnik v Malih Pecah; Jurca Frančišek, posestnik v Opalah; Žakelj Ivan, čevljarški mojster v Dobračevi; Maček Josip, posestnik v Spod. Zadobrovi; Stankovič Peter, posestnik v Žakanju; Oberman Marko, posestnik v Curilih; Vrhas Lovro, posestnik v Vivodini; Frank Anton, posestnik v Gor. Bitinjah; Zemljč Alojzij, posestnik v Vidanovcih; Bernik Matevž, posestnik v Srednji vasi; Železnik Josip, posestnik v Rovtah; Oresky Imre, posestnik v Ujhegy pri Mihaljfalvi; Knific Ivan, posestnik v Hrašah; Žnidaršič Andrej, posestnik v Šmarati; Strnad Anton, posestnik na Cesti; Lavtizar Ivan, posestnik v Mojstrani; Žerko Vincenc, posestnik v Zavinalh; Dimnik Ivan, posestnik v Zalogu; Elatz Ivan, posestnik v Grabrovniku; Keršič Frančišek, posestnik v Dolenji vasi; Jeglič Jernej, posestnik v Taboru; Mandelc Peter, posestnik v Taboru; Maček Janez, posestnik v Taboru; Markelj Rok, posestnik v Dolenji vasi; Štular Frančišek, posestnik v Dolenji vasi; Babič Andrej, posestnik v Bistrici; Bizjak Jakob, posestnik v Taboru; Peternelj Anton, posestnik v Bistrici; Okorn Janez, posestnik v Dolenji vasi; Finžgar Jakob, posestnik v Dolenji vasi; Praprotnik Janez, posestnik v Britofu; Fister Janez, posestnik v Bistrici; Štular Anton, posestnik v Dolenji vasi; Finžgar Jožef, posestnik v Bistrici; Erzar Matevž, posestnik v Britofu; Lužan Jožef, posestnik v Bistrici; Jošt Andrej, posestnik v Taboru; Ažman Jožef, posestnik v Britofu.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske dne 26. februarja.

(Dalje.)

Poročevalec je čital in pojasnjeval točko 6. § 31., ki se glasi: »6. Voliti podružnične zastopnike za družbeni občni zbor, in sicer na ta način, da podružnica voli za vsakih 40 udov enega zastopnika, pri čemer je manjše število kakor 40 tedaj smatrati za polno, če dosega število 20. Število udov, ki je merodajno za volitev zastopnikov, se ravna po številu onih podružničnih udov, ki so svojo udnino plačali do 31. marca tistega leta, ko je družbeni občni zbor sklican. Če se pa občni zbor skliče pred 31. marcem, tedaj je merodajno tisto število udov, ki so plačali svojo udnino do dneva, ko se je občni zbor sklical.«

Predsednik je otvoril razpravo. Besedo je dobil g. Ribnikar, ki proti temu paragrafu samemu ni imel ničesar (klici: Dobro!) Govornik je pa stavil dodaten predlog, naj bi se podružnični zastopniki za družbeni občni zbor volili po razmerju strank, kakor se voli n. pr. občinski svet ljubljanski. (Veselost.)

Predsednik je opomnil zborovalce, da naj ostanejo mirni; saj bodo imeli priliko pri glasovanju izreči svojo sodbo o tem predlogu.

Govornik je prešel na politično polje in je grajal Slovensko ljudsko stranko, zakaj predlaga za volitev danes tudi Nemca-veleposestnika. (Baron Apfaltrern: »On je tudi kmet!«) Ponovil je svoj predlog, da naj se volitve vrše razmerno — z ozirom na moč (številnost) posameznih strank.

Deželni odbornik dr. Lampe je ugovarjal temu izpreminjavalnemu predlogu iz razloga, ker tu ne gre za politične volitve.

Predlog glavnega odbora je bil sprejet, izpreminjavalni predlog g. Ribnikarja pa odklonjen.

Ostali paragrafi niso izpremenjeni ter ostanejo v veljavi po dosedanem besedilu.

Predsednik je dal na glasovanje še pravila v celoti ter je konstatiral ob živahnih živio-klicih in ploskanju, da so izpreme-

njena pravila tudi v celoti vsaj z dvetretjinsko večino sprejeta. Odredil je protiglasovanje. Nihče ni glasoval proti. (Klic: »Samo Ribnikar!«)

Konstatira, da so pravila z ogromno večino, skoraj soglasno sprejeta. (Odobranje.)

Predsednik: Preidemo k prihodnji točki dnevnega reda, in sicer k poročilu o delovanju glavnega odbora v l. 1911. Poročilo poda družbeni ravnatelj, ki ga prosim, da prične.

Družbeni ravnatelj Pirce:

Častiti občni zbor!

Zadnji redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske se je vršil 14. novembra 1910, in sicer za l. 1909. Ker potemtakem ni kazalo kmalu nato sklicati občnega zbora za leto 1910., se je redni občni zbor odločil na današnji dan, in zato mi je danes čast poročati v imenu glavnega odbora o delovanju c. kr. kmetijske družbe kranjske za dve leti, in sicer za leti 1910. in 1911.

L. 1910. je imela družba 8109 udov, l. 1911. pa 9154 udov torej za 1045 več kakor l. 1910.

V tekočem letu je že doslej k družbi pristopilo čez 1300 novih udov, vsled česar danes družba šteje že blizu 10.000 udov.

Udje so bili razdeljeni v 155 podružnic. Od zadnjega občnega zbora sem je bilo nanovo ustanovljenih veliko število novih podružnic, ki jih ima današnji občni zbor glasom doslej veljavnih družbenih pravil potrditi.

Po nadomestnih volitvah na občnem zboru dne 14. novembra so bili v glavnem odboru tile gg.: Frančišek Povše, komercialni svetnik, državni in deželni poslanec itd. v Ljubljani kot predsednik; Ivan Knez, veleposestnik itd. v Ljubljani kot podpredsednik, in kot odborniki gg.: baron Apfaltrern, graščak na Križu; Mihael Dimnik, deželni poslanec v Jaršah; Janez Hladnik, državni in deželni poslanec ter župnik v Trebelnem; Jakob Jan, župan v Gorjah; Andrej Kalan, prelat v Ljubljani; Josip Kosler, zasebnik v Ljubljani; dr. Evgen Lampe, deželni odbornik v Ljubljani; baron Liechtenberg, graščak v Jablah; Alojzij Paulin, c. kr. veterinarski nadzornik v Ljubljani; Frančišek Pavlin, c. kr. višji stavbni svetnik v Ljubljani; Janez Piber, župnik in deželni poslanec v Gorjah, in Viljem Rohrman, ravnatelj kmetijske šole na Grmu.

Računska preglednika sta bila gg. Hinko Lindtner, deželni računski svetnik, in Frančišek Rozman, kontrolor c. kr. deželnega plačilnega urada v Ljubljani.

Glasom 4. točke sporeda današnjega občnega zbora je voliti namesto po § 18. družbenih pravil izstopivših nanovo za triletno dobo družbenega predsednika in podpredsednika ter tri odbornike, in sicer namesto obeh gg. Pavlinov in namesto g. barona Liechtenberga.

Družbeni zastopniki v državnem kmetijskem svetu, v državnem železniškem svetu in v živinozdravskem svetu so ostali doseđanji.

Družbeno delovanje v obeh letih, ki za nji velja to poročilo, je bilo urejeno, kakor pravila predpisujejo, na podlagi sklepov odborovih sej, ki so se redno vršile. Zapisniki so objavljeni v družbenem glasilu »Kmetovalcu«.

Tekoča opravila je opravljalo tajništvo dogovorno s predsedstvom ter jih je reševalo v zmislu sklepov glavnega odbora. Vložni zapisnik izkazuje l. 1910. 2272 strogo uradnih odpisov, l. 1911., pa 3009. Vseh poslovnih števil je pa bilo l. 1910. 34.781, l. 1911. pa 39.311.

V družbeni pisarni, ki jo vodi družbeni ravnatelj, sodeluje poleg njega še drugi ravnatelj, od deželnega odbora prideljen deželni živinorejski nadzornik, en pisarničar, en knjigovodja, štirje uradniki, en skladiščni uradnik in trije služabniki, ki pomagajo tudi v skladišču.

Delovanje podružnic je bilo kakor doslej in je bilo samoobsebi umevno to delovanje pri tistih podružnicah najživahnejše, ki imajo v svojih odborih delavne ude. Konci leta 1911. je glavni odbor zahteval od vseh podružnic pravilno izvoljene odbore, vsled česar so imele lansko leto prav vse podružnice

občne zbore, kjer so se volili odbori. Sicer se pa zlasti v zadnjih časih vobče kaže prav živahno delovanje v podružnicah. Mnogo podružnic ima svoje drevesnice, v vinorodnih pokrajinah tudi trtnice. Glavni odbor je za vzdrževanje drevesnic in trtnic izposloval primerne državne podpore. Večina starejših podružnic ima tudi kmetijske stroje v zadružno porabo. Izmed glavnih opravil podružnic je skupno naročanje kmetijskih potrebščin, kar jim družbena pisarna posreduje in se skoraj brez izjeme vrši brez ovir

Ker delovanje c. kr. kmetijske družbe obstoji v vsestranskem pospeševanju kmetijstva, ker je smer temu počelju nekako predpisana in je kakovost in intenzivnost predvsem zavisna od tozadevnih podpor, zato je bilo delovanje glavnega odbora v obeh letih precej enako, narasla je edinole intenzivnost in zato se v svojem poročilu v prvi vrsti oziram le na delo v preteklem letu, t. j. v letu 1911

O družbenih zavodih in podjetjih mi je čast naslednje poročati.

1. Družbena podkovska šola je sedaj dogovorno s c. kr. kmetijskim ministrstvom popolnoma preurejena ter je v zvezi s živinozdravnico. Šola in živinozdravnico vodi ravnatelj, ki je diplomiran živinozdravnik, poleg njega sta pa nastavljena učitelj za podkovstvo in kovaški mojster. L. 1911. se je pričelo s prezidavanjem in adaptacijo vseh poslopij podkovske šole in živinozdravnice. To delo se bo letos nadaljevalo in tudi končalo. Vsled tega prezidavanja in popravljanja kaže račun podkovske šole za l. 1911. 3356 K primanjkljaja, ki bo letos seveda še narasel, ki se bo pa pokrtil iz tozadevnih podpor, ki so že obljubljene.

2. Družbena sadna drevesnica, ki se je nanovo ustanovila in je stala z vsem skupaj nad 35.000 K, preden se je moglo pričeti oddajati prvo drevje, je tako urejena, da bo mogoče vsako leto iz nje oddati okroglo 20.000 visokodebelnih in pritičnih sadnih dreves raznih plemen in vrst. V drevesnici rase sedaj okroglo 140.000 cepljenih dreves. Z rastočim številom udov pa ta drevesnica nikakor ne bo več zadostovala in že l. 1911. se je oddajalo izključno samo tisto drevje, ki gre odom po svoječasnih sklepih občnih zborov, dočim se posebej nobeno drevo ni prodalo. Že letos so take razmere, da je glavni odbor moral še posebej zunaj dežele za letošnjo spomladansko saditev kupiti 7000 visokodebelnih sadnih dreves. Oddaja sadnega drevja družbenim udom je že danes pereče vprašanje, ki ga bo na vsak način treba kmalu rešiti.

3. Kmetijska gospodinjjska šola v Ljubljani, ki jo je družba kot prvo v deželi l. 1898. ustanovila, se izborno razvija ter so praktični kakor teoretični učni uspehi zelo povoljni, kar najbolje spričujejo bivše gojenke in na čemer se je v prvi vrsti zahvaliti požrtvovalnosti Marijanišča, kjer je šola nastanjena, in požrtvovalnosti čč. gg. Šolskih sester, ki v zavodu delujejo.

4. Zalaganje poučnih kmetijskih knjig in spisov je glavni odbor tudi v dobi, ki se je tiče to poročilo, nadaljeval; izdal je doslej 11 zvezkov »Kmetijske knjižnice« in letos izideta dve knjigi te knjižnice. Poleg teh knjig izdaja odbor kratke spise z naslovom »Gospodarska navodila«, ki vsebujejo poučno tvarino o važnih gospodarskih vprašanjih. Ta gospodarska navodila, ki jih je doslej že 30 izšlo in so nekatera izšla že v drugem ali celo v tretjem ponatisu, služijo predvsem kot odgovori na tista vprašanja od strani udov, ki se redno ponavljajo in ki jih ni mogoče nakratko odgovoriti. Na ta način se prihrani družbeni pisarni spisovanje dolgih strokovnih odgovorov.

5. Družbeno uradno glasilu »Kmetovalec« sicer služi družbi kot uradno glasilu za prijavljanje njenih raznih razglasov, vendar je tako urejevan, da je v prvi vrsti poučen kmetijski list. »Kmetovalec« je danes najstarejši slovenski kmetijski časnik, ki je l. 1911. završil XXVIII. letnik ter se ga je tiskalo 9000 izvodov, dočim je to število letos že prekoračilo 10.000 izvodov. Vsebinska lista se je izdatno razširila in sedaj vsaka številka »Kmetovalca« obsega povprečno 2 tiskovni poli.

6. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim udom je družba pričela že pred 26 leti. To priskrbovanje kmetijskih potrebščin se je sčasoma tako razvilo, da družba lahko s ponosom gleda na to svoje delo, pri čemer je pa posebno upoštevati dejstvo, da se vsa naročila ne zvrše samo skupno po podružnicah, ampak, da se mora izvršiti veliko število posameznih naročil, in odtod prihaja, da je lansko leto bilo vsega skupaj izvršenih 27.411 pošiljatev. Posredovanje gospodarskih potrebščin pri družbi je danes raztegnjeno skoraj na vse gospodarske potrebščine, razen na otrobe in žito za krmo. To priskrbovanje je zavzemalo l. 1911. več kakor 50 predmetov.

Da bodo č. udje videli, kako ogromen promet se je pri družbi razvil s priskrbovanjem gospodarskih potrebščin, naj služijo naslednja števila: Kmetijska družba je l. 1911. izvršila:

4451	pošiljatev	3446	strankam	raznih	semen	v teži	497.277	kg
4169	"	3939	"	umetnih	gnojil	"	3.185.525	"
5021	"	4849	"	raznih	krmil	"	624.870	"
4079	"	4049	"	galice	in žvepla	"	282.850	"
11901	"	992	"	raznega	kmetijskega	orodja	in strojev.	
1390	"	1390	"	sadnega	drevja.			

Družba je torej v l. 1911. priskrbela 15.065 strankam raznih gospodarskih potrebščin z drevjem, s stroji in z orodjem vred okroglo 480 vagonov ter je to blago oddala v 27.411 pošiljatev. Vsega blagovnega prometa je bilo, če se računa, da je družba blizu 500 vagonov gospodarskih potrebščin za svoje ude nakupila in ravnolično oddala, skoraj 1000 vagonov. Pripomniti je, da so med naročilnimi strankami podružnice in osebe, ki so za več udov skupaj naročale, ki med naročilnimi strankami niso vračunjene.

Glasom predloženih računskih zaključkov je imela družba v letu 1910 K 5.329.800-18, in l. 1911. K 9.298.243-14 denarnega prometa.

Poleg izvršitve sklepov občnega zbora in vodstva družbenih zavodov in podjetij je glavni odbor (oziroma predsedništvo, tajništvo in družbena pisarna) oskrboval vsa tekoča družbena opravila ter tudi, kadar je bilo mogoče in umestno zlasti s pomočjo raznih podpor pospeševal vse panoge kmetijstva v deželi.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal stem, da je udom naročal dobrega semena, v prvi vrsti predenice čistega deteljnega semena, travnega semena, semena raznih žit, krompirja in pese. Posebno dobri in trajni so družbeni uspehi pri uvažanju in porabi umetnih gnojil, pri čemer je pripomniti, da se je poraba superfosfata dvignila že nad 100 vagonov, in da je glavni odbor v zadnjih dveh letih polagal veliko važnost tudi na uvedbo porabe dušičnatih gnojil, zlasti čilskega solitra in amonijevega sulfata. Teh, sicer izredno dragih gnojil, se je n. pr. lansko leto oddalo že 10 vagonov.

Vinstvo je družba pospeševala stem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice ter žveplene moke. Vsled izredno slabe vinske letine l. 1910. je družba dobila za l. 1911. 25.000 K državne podpore za oddajo modre galice po izredno nižani ceni, vsled česar je družba oddala udom in neudom blizu 27 vagonov modre galice, in sicer voznine prosto in deloma na upanje. Izguba vsled nižane cene, plačanja prevoznih stroškov in izguba na obrestih založene glavnice se je pokrila z omenjeno podporo. Po nižani ceni je družba oddala tudi veliko trtoih škropilnic in nekaterim podružnicam je izposlovala za njih trtnice in poskusne vinograde primerne podpore.

Sadjarstvo je družba pospeševala kakor druga leta, v prvi vrsti stem, da je sama oddala preko 20.000 sadnih dreves najbolj priporočenih vrst, in družbeni organi so po možnosti pregledali podružnične drevesnice, ki jim je glavni odbor izposloval potrebne podpore za ustanovitev, oziroma za vzdrževanje. Tudi te drevesnice posameznih podružnic so med svoje ude razdelile kakih 10.000 sadnih dreves. Če se upošteva, da družbena

drevesnica redno vsako leto odda izredno veliko sadnega drevja, da nadalje ravnatoko delujejo one podružnice, ki imajo svoje drevesnice, potem se lahko trdi, da je c. kr. kmetijska družba v zvezi s svojimi podružnicami v zadnjih petindvajsetih letih povzročila nasaditev najmanj pol milijona sadnega drevja v deželi in da je to naravnost velikansko pospeševanje sadjarstva, ki je družbo stalo ogromnega denarja.

Govedorejo je glavni odbor v prvi vrsti pospeševal tem potom, da je skrbel za dobavo čistokrvnih bikov-plemenjakov, ki jih je oddajal s pomočjo državne podpore živinorejcem po nižani ceni. L. 1910. je družba oddala 91 bikov-plemenjakov, in sicer simodolske, pingavske, pomurske, algajske in muriške pasme. L. 1911. je imela družba razen redne državne podpore na razpolaganje tudi izredno državno podporo v prospeh živinoreje, ki je dovoljena na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909. in ki jo imata dogovorno porabiti deželni odbor in kmetijska družba. Deželni odbor je porabo te podpore po določenem dogovoru prepustil kmetijski družbi ter se je l. 1911. s tema združenima podporama nakupilo 170 bikov omenjenih pasem, ki so se oddali živinorejcem v deželi povprečno za polovično nakupno ceno. Od oddanih bikov se je v deželi sami nakupilo 72 plemenjakov, in sicer od kmetovalcev 42 in iz deželne pristave na Robožu 30, ter se je tako ugodilo želji, od več strani izraženi. Seveda so se v deželi nakupili le oni domači biki, ki so količčaj kazali svojo plemensko sposobnost; vendar se mora izreči očitanje, da živinorejci na eni strani želijo, oziroma zahtevajo nakup v deželi vzrejenih bikov, na drugi strani se pa živinorejci domačih bikov branijo in izrecno zahtevajo le vpeljane živali iz krajev, kjer je dotična pasma doma.

Premovanje zboljšanih govejih hlevov se je izvršilo po predpisih c. kr. kmetijskega ministrstva na podlagi posebnega razpisa, in sicer za leti 1910. in 1911. skupaj. V obeh letih je bilo v to svrhu 8000 K državne podpore na razpolaganje ter je glavni odbor dogovorno s c. kr. kmetijskim ministrstvom dovolil izmed 98 prosilcev 68 posestnikom, ki so popravili svoje hleve, primerne nagrade. (Dalje prihodnjič.)

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Boh. Bistrici dne 28. aprila 1912 ob treh popoldne pri podružničnem načelniku.

S P O R E D:

1. Predložitev računa za l. 1911.
2. Dogovor o nadaljnjem delovanju podružnice.
3. Slučajnosti.

Ker občni zbor, sklican na dan 4. aprila t. l., ni bil sklepčen, bo občni zbor dne 28. aprila zboroval pri vsakem številu navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Boh. Bistrici,

dne 9. aprila 1912.

Frančišek Arh, načelnik.

V a b i l o

na občni zbor konjerejske zadrage za Ig in okolico, ki bo v nedeljo, dne 28. aprila 1912 popoldne ob treh v gostilni posestnika Ivana Štebljaja na Igu.

S P O R E D:

1. Poročilo tajnika.
2. Poročilo blagajnika in nadzorstva ter potrjenje letnega računa.
3. Proračun za leto 1912.
4. Izprememba pravil.
5. Določitev letnega prispevka.
6. Volitev v načelstvo in nadzorstvo.
7. Slučajnosti.

Ig, dne 10. aprila 1912.

A. Paulin, tajnik.

M. Zdravje, načelnik.